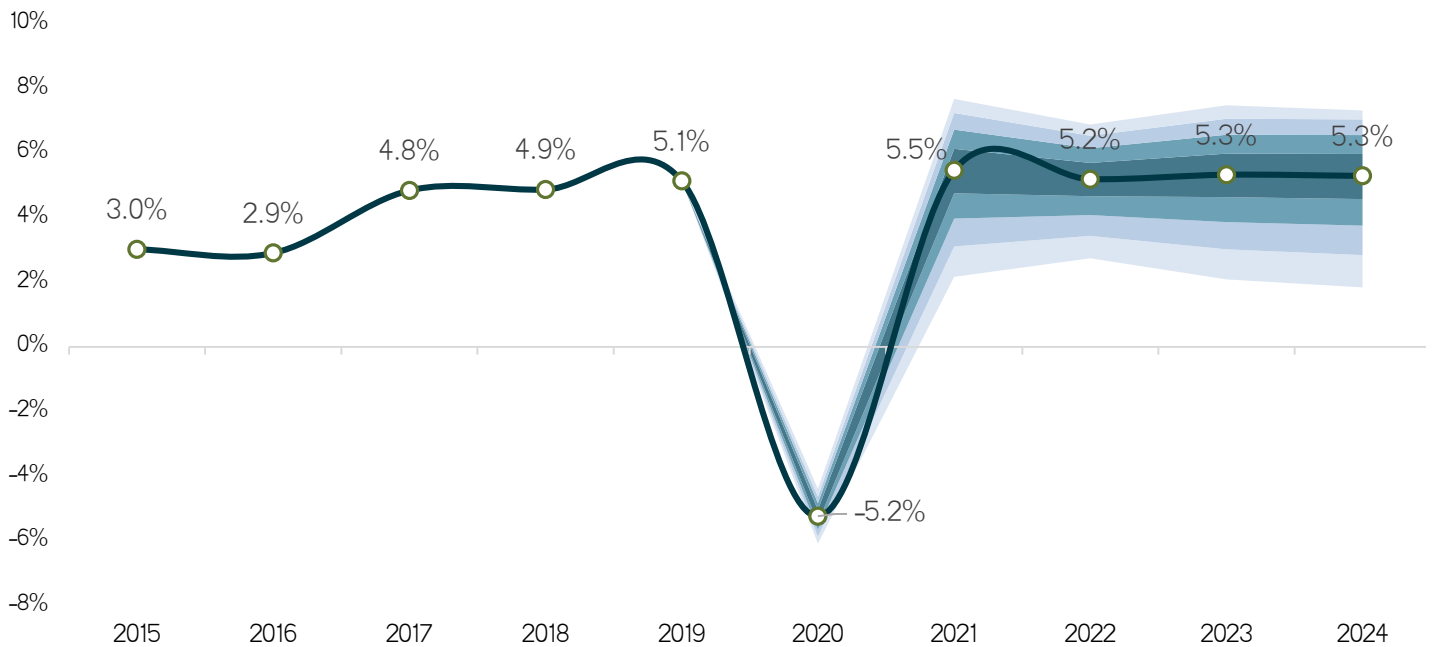

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ეკონომიკური ზრდის ტემპი 2021 – 2024 წწ

წვლილი 2021 წლის ეკონომიკურ ზრდაში:

- რეალური მოხმარება (↑) : +3.3%
- წმინდა ექსპორტი (↓) : -1.4 %
- რეალური ინვესტიციები (↑) : +3.6%

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი
მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ოქტომბერი, 2020 წელი

ანგარიშის შესახებ: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მანდატის შესაბამისად, დამოუკიდებელი მაკროეკონომიკური პროგნოზები მიზნად ისახავს წარმოადგინოს ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების მთავრობის მიერ წარმოდგენილი პროგნოზების ალტერნატიული საპროგნოზო მაჩვენებლები.

შენიშვნა: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ წარმოდგენილი მაკროეკონომიკური პროგნოზები განახლდება საბიუჯეტო პროცესის და საბიუჯეტო ოფისის ანგარიშგების კალენდრის შესაბამისად.

ელ-ფოსტა:

pbo@parliament.ge; vchalapeikrishvili@parliament.ge;
achagelishvili@parliament.ge

შინაარსი

1.პროგნოზირების მოდელის შესახებ	4
საბაზისო სცენარი	5
2.რეალური სექტორი	5
3.ფინანსური სექტორი	11
4.საგარეო სექტორი	16
5.მონეტარული სექტორი	18
6.მაკროეკონომიკური სცენარები	20
6.1 ძირითადი დაშვებები	21
6.2 ოპტიმისტური და პესიმიისტური სცენარები	22
დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	28
დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)	30
დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (პესიმიისტური სცენარი)	32
დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2020 წლისთვის (საბაზისო სცენარი)	34
დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	35
დანართი 6: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	36
დანართი 7: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2020-2024 წლებისთვის	37
დანართი 8: პესიმიისტური პროგნოზების შედარება, 2020-2024 წლებისთვის	38

1. პროგნოზირების მოდელის შესახებ

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ შემუშავებული მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი (PBOMFM) არის თავსებადი საერთაშორისო სავალუტო ფონდის (IMF) ფინანსური პროგრამირებისა და პოლიტიკის მოდელის სტრუქტურასთან, რომელიც ეკონომიკური თეორიებიდან გამომდინარე ერთმანეთთან აკავშირებს ოთხ ძირითად სექტორს:

- რეალური სექტორი
- ფისკალური სექტორი¹
- საგარეო სექტორი
- მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკურ მოდელში აღნიშნულ სექტორებს შორის კავშირები წარმოდგენილია განტოლებების სახით, რომელიც იყოფა სამ ძირითად ჯგუფად:

1. **სააღრიცხვო იგივეობა:** მოიცავს ისეთ განტოლებებს, რომლებიც ასახავს სახელმწიფო ანგარიშსწორების იგივეობებს. მაგალითად, მთლიანი შიდა პროდუქტი უტოლდება მოხმარების, ინვესტიციების, სახელმწიფო დანახარჯებისა და წმინდა ექსპორტის ჯამს.

2. **ეკონომეტრიკული განტოლებები:** ასახავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ეკონომიკურ მოდელებს. მაგალითად, სამომხმარებლო ხარჯების განტოლება ეყრდნობა დაშვებას, რომ რეალურ მშპ-სა და სესხების რეალურ საბაზრო საპროცენტო განაკვეთს გავლენა აქვს სამომხმარებლო ხარჯების მოცულობაზე. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური განტოლებების შესადგენად გამოყენებულია ისეთი ეკონომიკური მოდელები, როგორებიცაა: ავტორეგრესიული მცოცავი საშუალოს მოდელი, ვექტორული ავტორეგრესია, შეზღუდული ვექტორული შეცდომის შესწორების მოდელი, უმცირეს კვადრატთა მეთოდის შეცდომის შესწორების მოდელი, ბაიესიანური ვექტორული ავტორეგრესიის მოდელი. ამასთანავე, მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელში დაშვებები გაკეთებულია 51 მაკრო-ფისკალურ ცვლადზე, საიდანაც 16 ეგზოგენური დაშვებაა, 31 წარმოადგენს მაკრო-ეკონომეტრიკული მოდელებიდან მიღებულ შეფასებებს (25 - მოდელიდან მიღებული შედეგებია, ხოლო 6 - მათზე დაფუძნებული გაანგარიშებები) და 4 ცვლადის დაშვება გაკეთებულია ექსპერტული შეფასების საშუალებით.

3. **ტექნიკური განტოლებები:** მოიცავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ისტორიული მონაცემებიდან და სტილიზირებული ფაქტებიდან გაკეთებულ დაშვებებს. მაგალითად, მომსახურების ექსპორტის პროგნოზული მონაცემი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მომსახურების ექსპორტის წილი მთლიანი ექსპორტის მოცულობაში უტოლდება ბოლო სამი წლის წილის საშუალოს.

მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი ეყრდნობა 1996Q1-2020Q2 წლების კვარტალურ მონაცემებს. მონაცემთა ბაზა შედგენილია შემდეგი ორგანიზაციების მიერ წარმოდგენილი მონაცემებით:

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური - რეალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - ფისკალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ეროვნული ბანკი - საგარეო სექტორისა და მონეტარული სექტორის ცვლადები.

¹ მოდელში ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილი აღებულია მთავრობის საშუალოვადიანი პროგნოზებიდან, როგორც ეგზოგენური ცვლადი.

2.რეალური სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წელს საქართველოს ეკონომიკა 5.5%-ით გაიზრდება. მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზი 2021 წლისთვის (5.5%) 0.5 პროცენტული პუნქტით (პპ) აღემატება ეკონომიკური ზრდის მთავრობის პროგნოზს² (5.0%) და განსხვავდება (0.6 პპ-ით ჩამორჩება) საბიუჯეტო ოფისის მიერ 2020 წლის ივნისში გამოქვეყნებული საპროგნოზო მაჩვენებლისაგან³. როგორც ცნობილია, მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულმა უარყოფითმა შედეგებმა თითქმის ყველა ქვეყანაზე, მათ შორის საქართველოზეც მოახდინა გავლენა. ეკონომიკის მნიშვნელოვანი კლება დაფიქსირდა 2020 წლის პირველ ნახევარში, მეორე კვარტალთან შედარებით მესამე და მეოთხე კვარტალში კლების ტემპის შემცირებაა მოსალოდნელი, თუმცა 2020 წლისათვის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით მშპ-ს მნიშვნელოვანი კლებაა მოსალოდნელი. 2021 წლის შეფასებისას, გაზრდილი გაურკვევლობის ფონზე, პროგნოზირებისათვის ფუნდამენტური ეკონომიკური მოვლენების ანალიზთან ერთად, აუცილებელია პანდემიასთან დაკავშირებული გარკვეული დაშვებების არსებობა, რომელთა ცვლილებამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს პროგნოზის სიზუსტეზე. საბიუჯეტო ოფისის აღნიშნული პროგნოზი ემყარება დაშვებას, რომ საქართველოში ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მეორე ტალღა“ მნიშვნელოვანი შეზღუდვების გარეშე გადაივლის 2020 წლის მეოთხე კვარტალში, ხოლო 2021 წლის პირველი კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა, დანარჩენ მსოფლიოსთან შედარებით სწრაფად დაიწყებს აღდგენას. დაშვებისას ასევე მხედველობაშია მიღებული როგორც ქვეყნის შიდა ეკონომიკური აქტივობა, ასევე - საქართველოს მთავარი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების⁴ ეკონომიკური ზრდის წინასწარი შეფასებები და პროგნოზი⁵. კერძოდ:

- 2021 წლის დადებით პროგნოზს განაპირობებს ის ფაქტორი, რომ Covid-19-ის პრევენციის მიზნით გატარებული ღონისძიებების ფონზე (საგანგებო მდგომარეობა და სხვადასხვა სახის შეზღუდვები) მოიშალა ე.წ. „გლობალური ღირებულებათა ჯაჭვი“, თუმცა 2021 წლისათვის მოსალოდნელია, რომ მოხდება ეკონომიკური აქტორების პანდემიასთან უკეთ ადაპტირება და აღნიშნული ე.წ. „ღირებულებათა ჯაჭვის“ როგორც ქვეყნების შიგნით, ისე მსოფლიო მასშტაბით აღდგენა.
- 2020 წლის ეკონომიკური ზრდის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი გაუარესდა -4.8%-დან -5.2%-მდე (უმთავრესად სავაჭრო პარტნიორების გაუარესებული ეკონომიკური ზრდის პროგნოზის გამო), რასაც 2021 წლისათვის ექნება ე.წ. საბაზისო ეფექტი და დადებითად იმოქმედებს ზრდის ტემპზე.
- გარდა ამისა, მოსალოდნელია რომ პანდემიასთან ადაპტირების პარალელურად, 2021 წლისათვის უმნიშვნელოდ, მაგრამ მაინც, გამოცოცხლდება ტურისტული სექტორიც, გაიზრდება როგორც მომსახურების ექსპორტი, ისე იმპორტი.
- ინფლაციის ტემპის შემცირების საპასუხოდ ეროვნულმა ბანკმა 2020 წლის აპრილიდან შეარბილა მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით 2020

² მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლების საბაზისო სცენარს, რომელიც 2020 წლის 1 ოქტომბერს წარედგინა საქართველოს პარლამენტს. http://parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/142460/07-2.525 ბიუჯეტი_2021

³ http://pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/2020-Macroeconomic_Forecasts_June.pdf

⁴ ევროკავშირი, რუსეთი, თურქეთი, აზერბაიჯანი, სომხეთი, ჩინეთი, უკრაინა და აშშ.

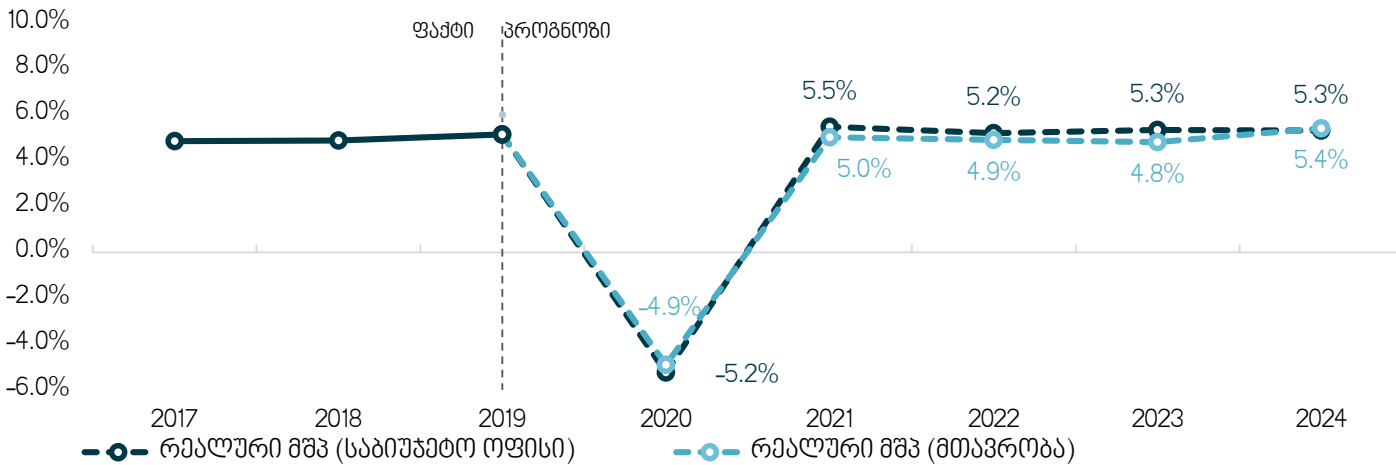
⁵ წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდის „მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა“ აპრილი 2020“ (WEO April 2020) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>

წლის IV კვარტალში ინფლაციის ტემპის კიდევ უფრო კლებაა მოსალოდნელი, რის პარალელურად შესაძლებელია კვლავ პოლიტიკის შერბილებას ჰქონდეს ადგილი, რაც 2021 წლისათვის ეკონომიკაზე დადებითად იმოქმედებს.

- 2021 წლის ეკონომიკური ზრდის, ივნისის პროგნოზთან შედარებით, 0.6 პროცენტული პუნქტით გაურესება ძირითადად გამოიწვია 2020 წელს⁶ სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნებიდან, ევროკავშირის, რუსეთის და ჩინეთის ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელოვანმა შემცირებამ, რომელთაგან 2021 წლისათვის ევროკავშირის და რუსეთის ეკონომიკური ზრდა გაუმჯობესდა, მაგრამ აბსოლუტურ მაჩვენებლებში აპრილის შეფასებასთან შედარებით კიდევ უფრო კლება ფიქსირდება.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, საშუალოვადიან პერიოდში (2021-2024 წლებისთვის) ეკონომიკური ზრდის საშუალო წლიური ტემპი 5.3%-ს შეადგენს, რაც 0.2 პროცენტული პუნქტით (უმნიშვნელოდ) ნაკლებია ოფისის მიერ 2020 წლის ივნისში გამოქვეყნებული ანალოგიური მაჩვენებლისგან. აღნიშნული ძირითადად განპირობებულია იმით, რომ როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, 2021 წელს ეკონომიკის მნიშვნელოვანი გამოცოცხლება და საბაზისო ეფექტის გათვალისწინებით, მაღალი ეკონომიკური ზრდის ტემპია მოსალოდნელი. 2021 წელს ეკონომიკური აქტივობის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი რეალური ინვესტიციების მხრიდან არის მოსალოდნელი, მაშინ როდესაც, გაზრდილი საგარეო სავაჭრო აქტივობის პარალელურად სავაჭრო ბალანსის მშპ-ზე უარყოფითი გავლენაა მოსალოდნელი. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკურ ზრდაში წარმმართველ როლს კვლავ შიდა მოხმარება და ინვესტიციები ასრულებს.

რაც შეეხება მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელს ანალოგიური პერიოდისათვის, 2021-2024 წლებში საშუალო ეკონომიკური ზრდის სამთავრობო პროგნოზი 5.0%-ს უტოლდება, რაც 0.3 პროცენტული პუნქტით ჩამორჩება მათ 2020 წლის ივნისის ანალოგიურ პროგნოზს. აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური ზრდის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი საშუალოვადიანი პერიოდისათვის ითვალისწინებს მთავრობის საშუალოვადიან პერიოდში არაფინანსური აქტივების (ე.წ. კაპიტალური ხარჯები) საპროგნოზო/დაგეგმილ ზრდას, რომლის ფაქტობრივმა დინამიკამ, შესაძლოა, შესაბამისი გავლენა მოახდინოს ოფისის საპროგნოზო მაჩვენებლების ფაქტობრივ რეალიზებაზე.

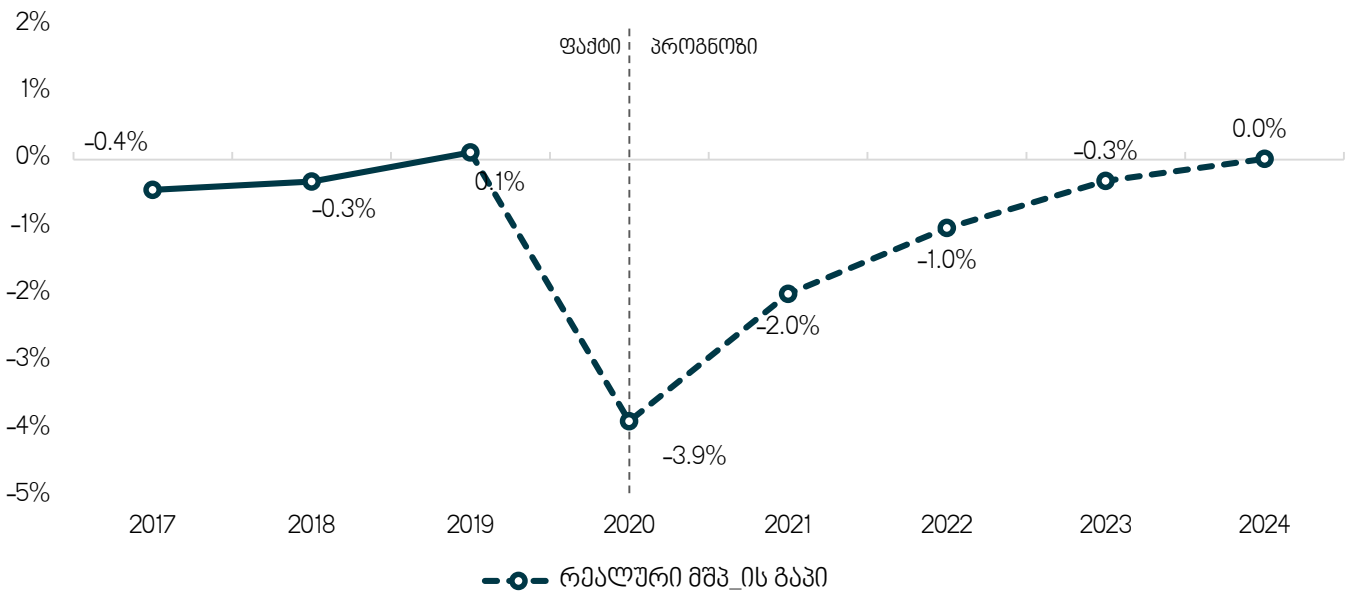

დიაგრამა 1: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი.

⁶ წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდის „მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა“ ივნისი 2020“ (WEO June 2020) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020>

საინტერესოა მთლიანი ფაქტორული პროდუქტიულობის დინამიკის კავშირი ეკონომიკურ აქტივობასთან, რომლის შესაფასებლადაც მნიშვნელოვანია გავაანალიზოთ, რამდენად შეესაბამება მიმდინარე ეკონომიკური ზრდა იმ პოტენციალს, რომელიც ქვეყანას თავისი რესურსების ოპტიმალური ათვისებისა და გამოყენების პირობებში ექნებოდა. ყველაზე მართებულია, გაანგარიშდეს ე.წ. პოტენციური მშპ და შედარდეს ფაქტობრივ მდგომარეობას. ეს სხვაობა რეალურ და პოტენციურ მშპ-ს შორის იქნება ე.წ. მშპ-ის გაპი⁷.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის მშპ-ის პოტენციური დონისაგან მნიშვნელოვანი გადახრა დაფიქსირდება (-2.0%). აღსანიშნავია რომ ივნისის პროგნოზის მიხედვით 2021 წელს უარყოფითი გაპის სიდიდე -1.6% იყო. მოსალოდნელია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში უარყოფით გაპს კლების ტენდენცია ექნება და 2023 წლისთვის თითქმის დაიხურება⁸.

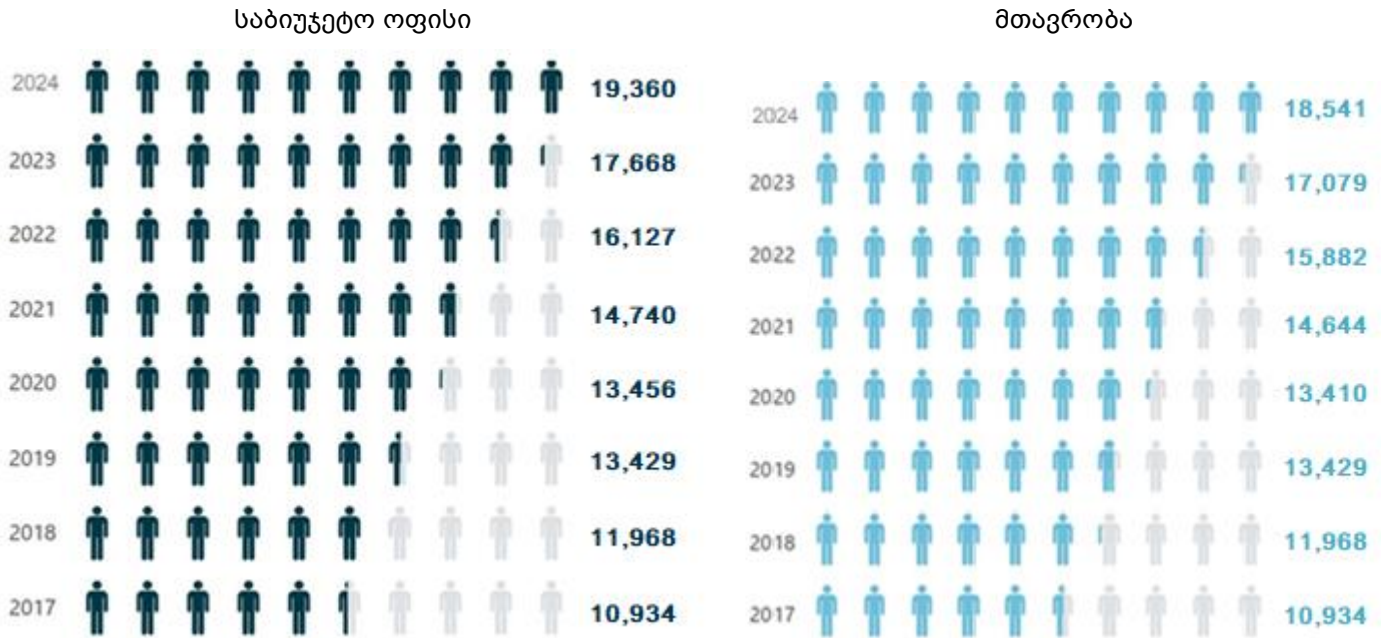

დიაგრამა 2: რეალური მშპ-ის გაპი.

რაც შეეხება ნომინალურ მშპ-ს ერთ სულზე, მისი საპროგნოზო მოცულობა 2020 წლისთვის 13,456 ლარს, ხოლო 2024 წლისათვის - 19,360 ლარს შეადგენს. აღნიშნული მაჩვენებლები საშუალოვადიან პერიოდში მცირედით აღემატება მთავრობის პროგნოზებს.

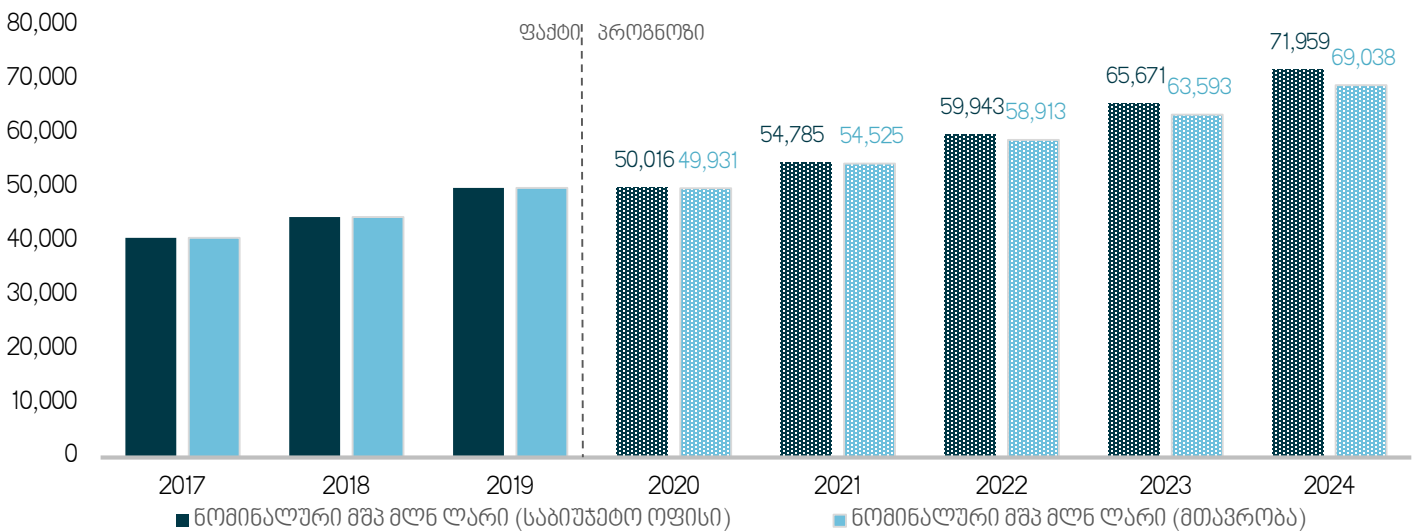
⁷ დამატებით, მშპ-ს გაპის შესახებ იხ. <http://pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/KP0215.pdf>

⁸ მშპ-ის პოტენციური დონე შეფასებულია „კალმანის ფილტრის“ გამოყენებით. პოტენციური დონის შეფასების მეთოდოლოგიისათვის იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

დიაგრამა 3: მშპ ერთ სულზე, ნომინალური.

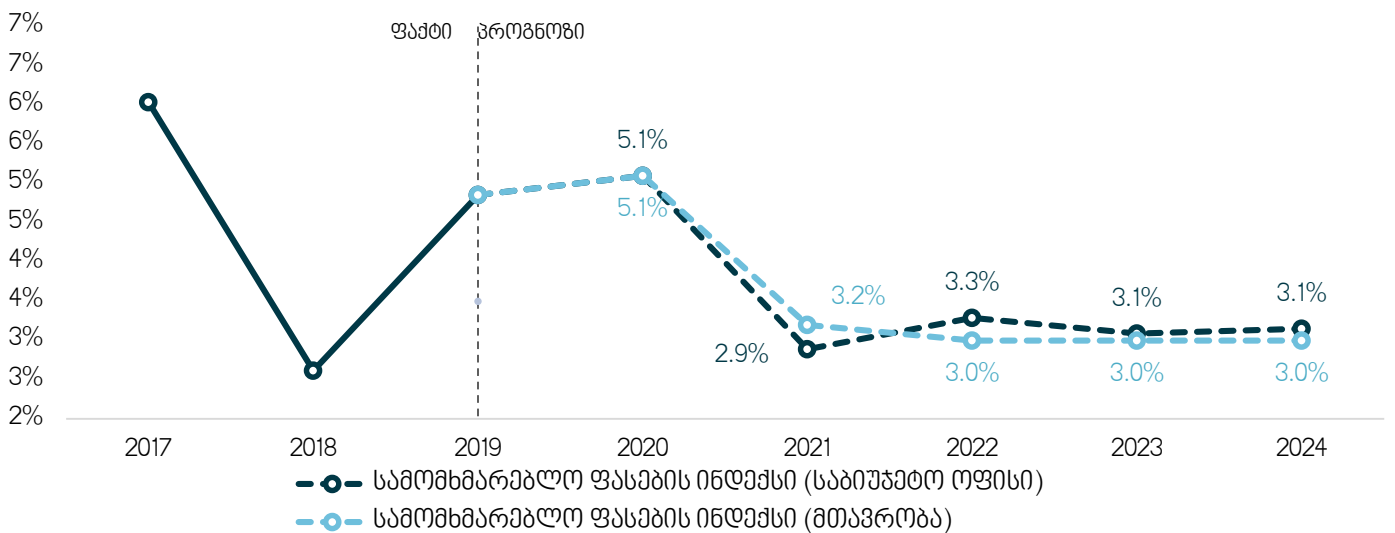
საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისათვის ნომინალური მშპ 9.5%-ით გაიზარდა და 54,785 მიაღწევს. იგი 897 მლნ ლარით ჩამორჩება 2020 წლის ივნისში გაკეთებულ საბიუჯეტო ოფისის საპროგნოზო მარგენებელს, რაც შემცირებული ეკონომიკური ზრდით და დეფლატორის პროგნოზით არის გამოწვეული. აღსანიშნავია ისიც, რომ მთავრობის მიერ პროგნოზირებული განსხვავებული რეალური ეკონომიკური ზრდის ტემპის შესაბამისად, ინფლაციის იდენტური პროგნოზის გათვალისწინებით, ნომინალური მშპ-ს მარგენებელი ჩამორჩება საბიუჯეტო ოფისის მარგენებელს, აღნიშნული ტენდენცია ნარჩუნდება საშუალოვადიან პერიოდშიც.

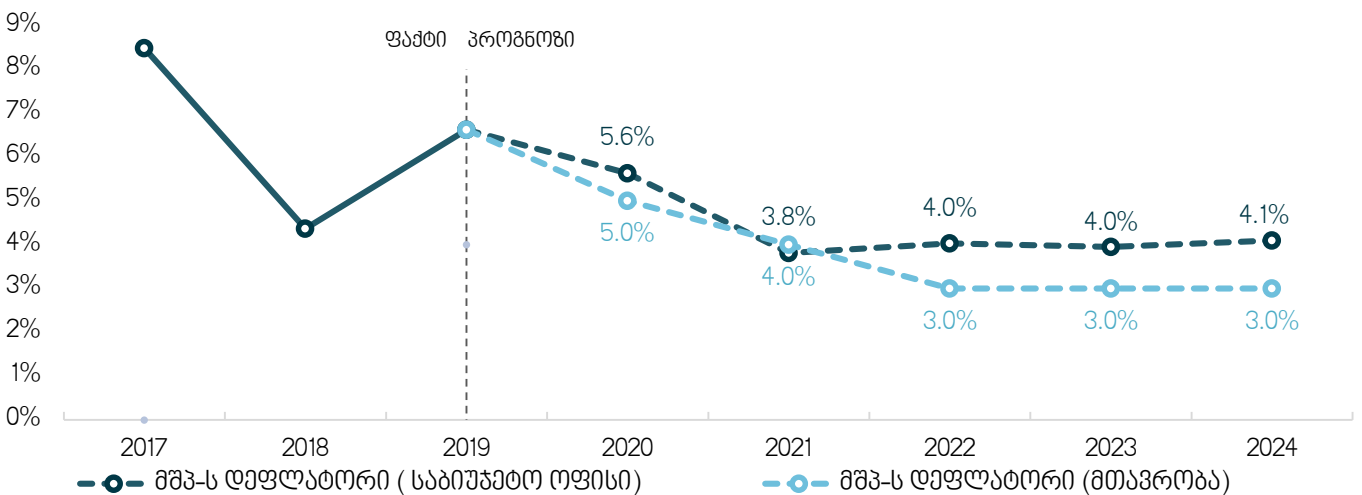
დიაგრამა 4: ნომინალური მშპ მლნ ლარი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის ე.წ. „საორიენტაციო ტრაექტორიის“ გათვალისწინებით, 2021 წლისთვის ინფლაცია მიზნობრივ მარგენებელზე ნაკლები

იქნება და 2.9%-ს მიაღწევს. მოსალოდნელი იყო, რომ 2019 წლის მეორე ნახევარში გაზრდილი სამომხმარებლო ფასების პირობებში, 2020 წლის პირველ და მეორე კვარტალში (2019 წლის დაბალი ბაზიდან გამომდინარე) ფასების ზრდის ტემპის მაღალი დონე შენარჩუნდებოდა და მესამე კვარტლიდან შემცირებას დაიწყებდა, თუმცა Covid-19-ის მიერ გამოწვეული ერთობლივი მიწოდების შოკის გამო, ამ პერიოდში ინფლაცია პროგნოზირებულ მარჯვენებელზე მაღალი დაფიქსირდა. აღსანიშნავია, რომ მან ერთობლივი მოთხოვნის შოკის რეალიზების, ნავთობის მსოფლიო ფასების კლების და გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკის კომბინაციის შედეგად მესამე კვარტლიდან შემცირება დაიწყო და მოსალოდნელია, რომ მეოთხე კვარტლისათვის ინფლაცია მიზნობრივი მარჯვენებლის სიახლოვეს დაფიქსირდება. აღსანიშნავია, რომ 2020 წლის ივნისში საბიუჯეტო ოფისის მიერ გამოქვეყნებულ პროგნოზთან შედარებით, მოსალოდნელი ინფლაცია 0.1 პპ-ით არის შემცირებული. მთავრობის პროგნოზითაც 2021 წელს ინფლაცია მიზნობრივ მარჯვენებელთან ახლოს 3.2% დაფიქსირდება, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში ეროვნული ბანკის მიზნობრივი 3%-იანი მარჯვენებლის ტოლი იქნება. გასათვალისწინებელია, რომ როგორც მონეტარული პოლიტიკის, ასევე - საგარეო ფაქტორების განსხვავებულმა ცვლილებამ, შესაძლებელია, განაპირობოს განსხვავებები საპროგნოზო მარჯვენებლებისაგან.

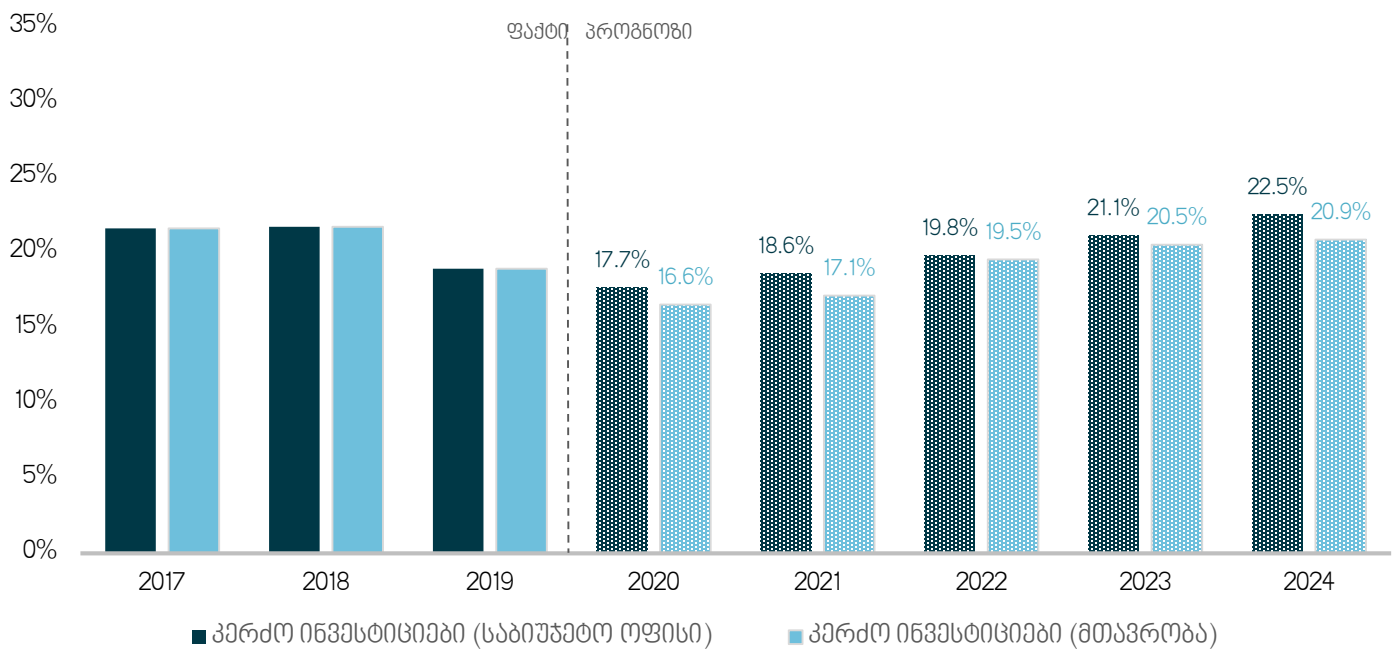

დიაგრამა 5: სამომხმარებლო ფასების ინდექსები, პერიოდის საშუალო.

დიაგრამა 6: მშპ-ის დეფლატორი.

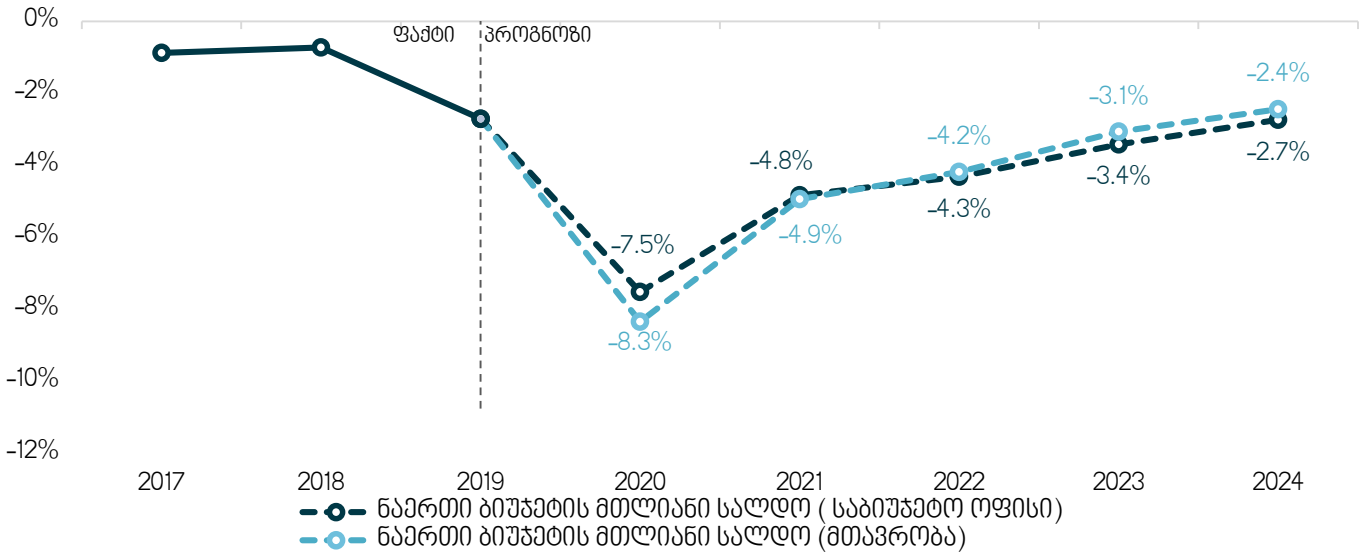
საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, გამოცოცხლებული ეკონომიკური აქტივობის პარალელურად კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობა 2021 წლისათვის 0.9%-ული უნქტით გაიზრდება, მშპ-ის 18.6%-ს მიაღწევს და საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად ზრდის ტენდენცია ექნება. ზრდის ტრენდი ექნება კერძო დანაზოგების მშპ-სთან ფარდობასაც, 2021 წლისთვის იგი მშპ-ის 16.9%-ს, ხოლო 2023 წლისათვის - 19.4%-ს მიაღწევს. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში მთლიანი დანაზოგები კვლავ არ იქნება საკმარისი მთლიანი ინვესტიციების დასაფინანსებლად, ამიტომ ინვესტიციები დანარჩენი მსოფლიოსგან მიღებული სესხებით დაფინანსდება (მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი ბალანსი). მთავრობის პროგნოზის მიხედვითაც 2021 წლისათვის კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობის ზრდა არის მოსალოდნელი, საშუალოვადიან პერიოდში იგი მუდმივად გაიზრდება და საშუალოდ 19.5%-ის გაუტოლდება. უნდა აღინიშნოს, რომ მთავრობის ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობის მარგვენებელი მუდმივად უმნიშვნელოდ ნაკლებია საბიუჯეტო ოფისის მარგვენებელზე.

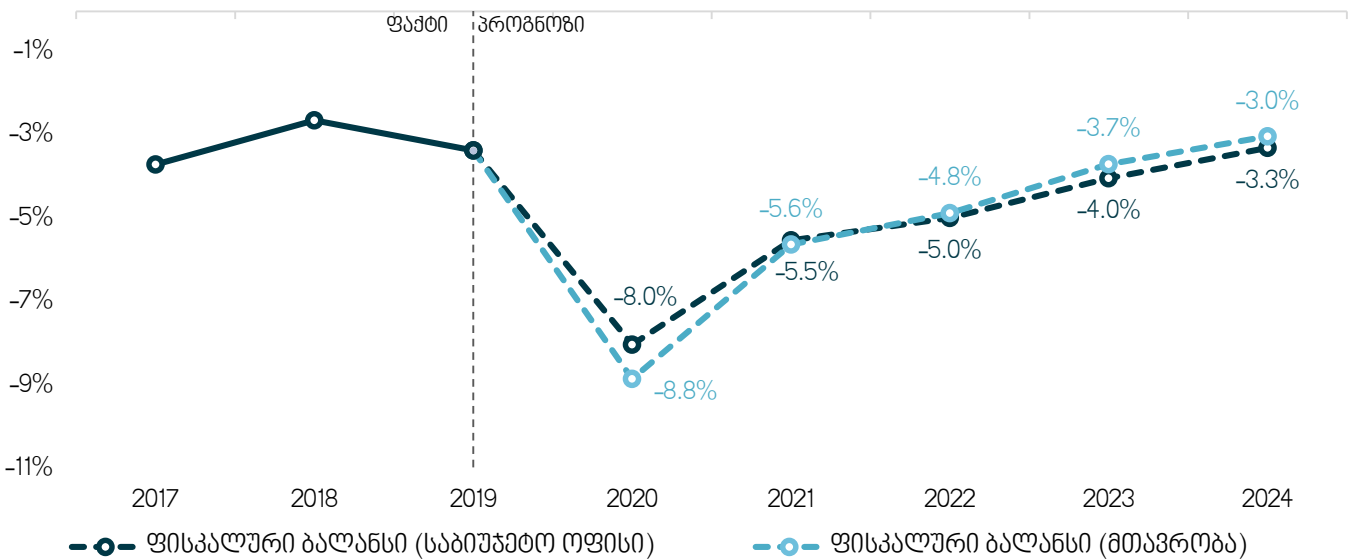
დიაგრამა 7: კერძო ინვესტიციები, მშპ-სთან შეფარდება.

3. ფისკალური სექტორი

ფისკალური გარემოს ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს მოცულობა როგორც საშუალოვადიან, ასევე - გრძელვადიან პერიოდში. პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (GFSM 2014) მშპ-სთან მოსალოდნელი ფარდობა -4.8%-ს შეადგენს (ივნისის პროგნოზითაც იგი -4.8% იყო). ამასთან, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ე.წ. მოდიფიცირებული დეფიციტის მანვენებელი (რომელიც ცალკეული მუხლების რეკლასიფიკაციით მიიღება და გამოიყენება IMF-ის პროგრამაში) 2021 წლისთვის 5.5%-ს გაუტოლდება.

დიაგრამა 8: ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, მშპ-სთან შეფარდება.

დიაგრამა 9: მოდიფიცირებული დეფიციტი, მშპ-სთან შეფარდება.

2020 წელს ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს მარგენებლის მშპ-სთან ფარდობა 0.8 პპ-ით ნაკლებია მთავრობის მიერ წარმოდგენილ შესაბამის მარგენებლებზე, რაც ძირითადად გამოწვეულია იმით, რომ საბიუჯეტო ოფისის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 337 მლნ ლარით აღემატება მთავრობის მარგენებელს, რაც ძირითადად არაპირდაპირი გადასახადების შედარებით ოპტიმისტური პროგნოზით არის განპირობებული.

რაც შეეხება 2021 წელს, ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის მარგენებლები თითქმის ემთხვევა ერთმანეთს, მიუხედავად ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის საპროგნოზო მარგენებლებს შორის განსხვავებებისა. აქედან გამომდინარე, როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზით 2021-2023 წელს ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი 3%-ზე მეტი იქნება, ხოლო 2024 წელს ჩამოცდება 3%-იან მარგენებელს.

რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს, რომელზეც 2019 წლიდან ვრცელდება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით ე.წ. ბიუჯეტის ბალანსის/დეფიციტის წესი, აღნიშნულიც საშუალოვადიან პერიოდში შემცირების ტენდენციას ავლენს. მთავრობის პროგნოზების მიხედვით სამი წლის (2020-2022 წლების) განმავლობაში ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს კლების ტენდენცია ექნება და უკვე 2023 წლიდან დაუბრუნდება ფისკალური წესით განსაზღვრულ 3%-იან ლიმიტს. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებითაც აღნიშნულ დეფიციტს კლების ტენდენცია აქვს, თუმცა იგი 3%-იან ნიშნულს 2023 წლის ნაცლად 2024 წელს უბრუნდება.

აქვე ხაზგასასმელია რომ, როგორც უკვე აღინიშნა, ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯით ნაწილთან დაკავშირებით პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზების საბაზისო სცენარი ეყრდნობა „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტში წარმოდგენილ მთავრობის მიერ განსაზღვრულ ფისკალურ გეგმას საშუალოვადიანი პერიოდისათვის⁹.

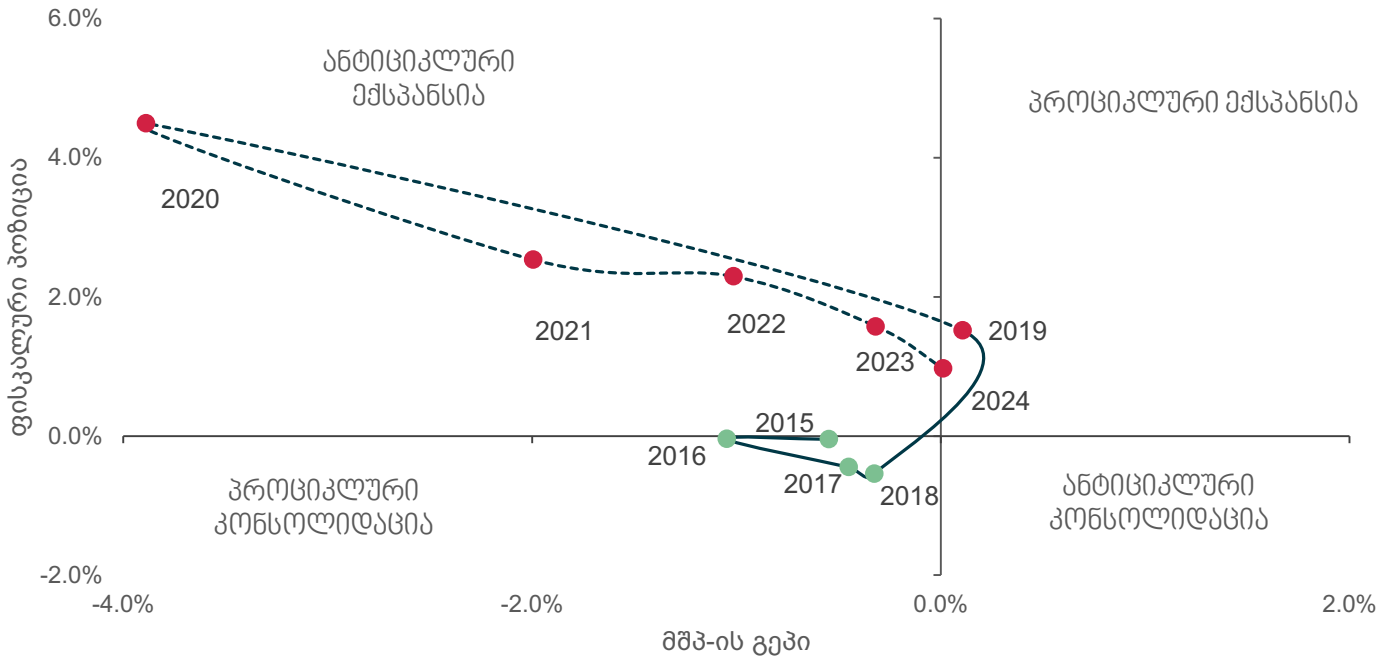
აგრეთვე, საშუალოვადიანი პერიოდისათვის მნიშვნელოვანია, შევადგათ ფისკალური ინდიკატორები ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან მიმართებით¹⁰, კერძოდ - დისკრეციული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულება და კავშირი ეკონომიკურ ციკლთან¹¹.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2020-2024 წლებში ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტს (ციკლურად შესწორებული პირველადი მთლიანი სალდო) და შესაბამისად, დადებით ფისკალურ პოზიციას ემთხვევა მშპ-ის უარყოფითი გაპი, რაც ანტიციკლური ფისკალური ექსპანსია და პასუხობს მდგრადი ეკონომიკური განვითარების კარგ პრაქტიკას (ეკონომიკის სტიმულირება შენელების დროს).

⁹ <http://parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/142460/07-2.525> ბიუჯეტი 2021

¹⁰ კვლევა ეყრდნობა დაშვებას, რომ ხარჯითი პოლიტიკა სრულად დისკრეციულია: გადაწყვეტილებები ბიუჯეტის ხარჯითი ნაწილის შესახებ არ მიიღება ეკონომიკური ციკლების მიხედვით.

¹¹ იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

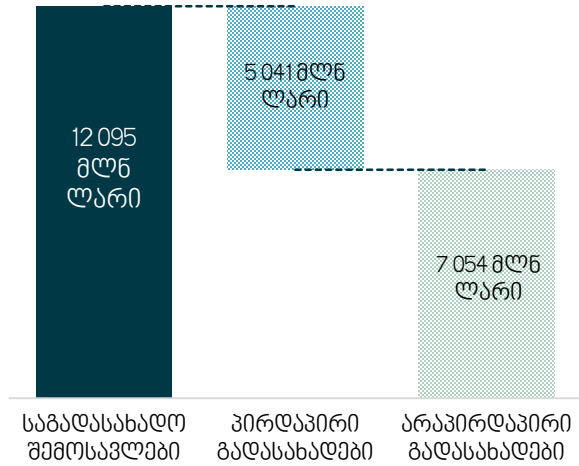

დიაგრამა 10: ფისკალური პოზიცია.

საგადასახადო შემოსავლებთან დაკავშირებით, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა 12,095 მლნ ლარს შეადგენს, რაც 197 მლნ ლარით აღემატება საბიუჯეტო ოფისის მიერ ივნისში გაკეთებულ 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მარჯვენებელს და 105 მლნ ლარით ნაკლებია მთავრობის პროგნოზთან შედარებით (12,220 მლნ ლარი). აღნიშნული განპირობებულია როგორც პირდაპირი, ისე არაპირდაპირი გადასახადების საპროგნოზო მარჯვენებლებს შორის არსებული განსხვავებით¹². საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა მშპ-ის 22.1%-ს მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზი კი 22.4%-ია. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზის თანახმად, 2021-2024 წლებისათვის გადასახადების შეფარდება მშპ-სთან საშუალოდ 22.1% იქნება. **რაც შეეხება 2020 წელს**, ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მთავრობის პროგნოზი უცვლელია, ხოლო საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით კი აღნიშნული მარჯვენებელი გაიზარდა, რაც ძირითადად არაპირდაპირ გადასახადებზე მოდის.

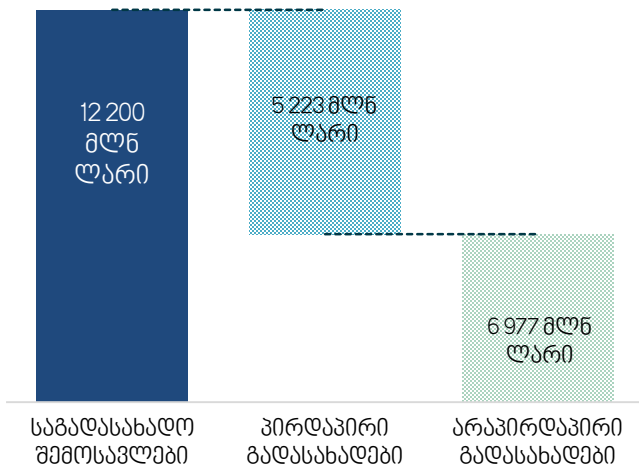
¹² პირდაპირი გადასახადები ასევე მოიცავს სხვა გადასახადების საპროგნოზო შემოსავლებს.

საგადასახადო შემოსავლების კომპონენტების დონეზე ანალიზისას აღსანიშნავია, რომ საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წელს 0.4 კპ-ით გაიზრდება პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში (42%). შესაბამისად, არაპირდაპირი გადასახადების წილი 58%-ი იქნება. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021-2024 წლებში თანდათან მოიმატებს პირდაპირი გადასახადების და დაიკლებს არაპირდაპირი გადასახადების წილი. აღსანიშნავია, რომ მოცემული საშუალოვადიანი პროგნოზები ეყრდნობა არსებულ ფისკალურ პოლიტიკას და გათვალისწინებულია 2017-2020 წლებში განხორციელებული საგადასახადო და საპენსიო რეფორმები. საბიუჯეტო პოლიტიკის შემდგომმა ცვლილებებმა, შესაძლოა, გამოიწვიოს განსხვავებები აღნიშნული პროგნოზებისაგან.

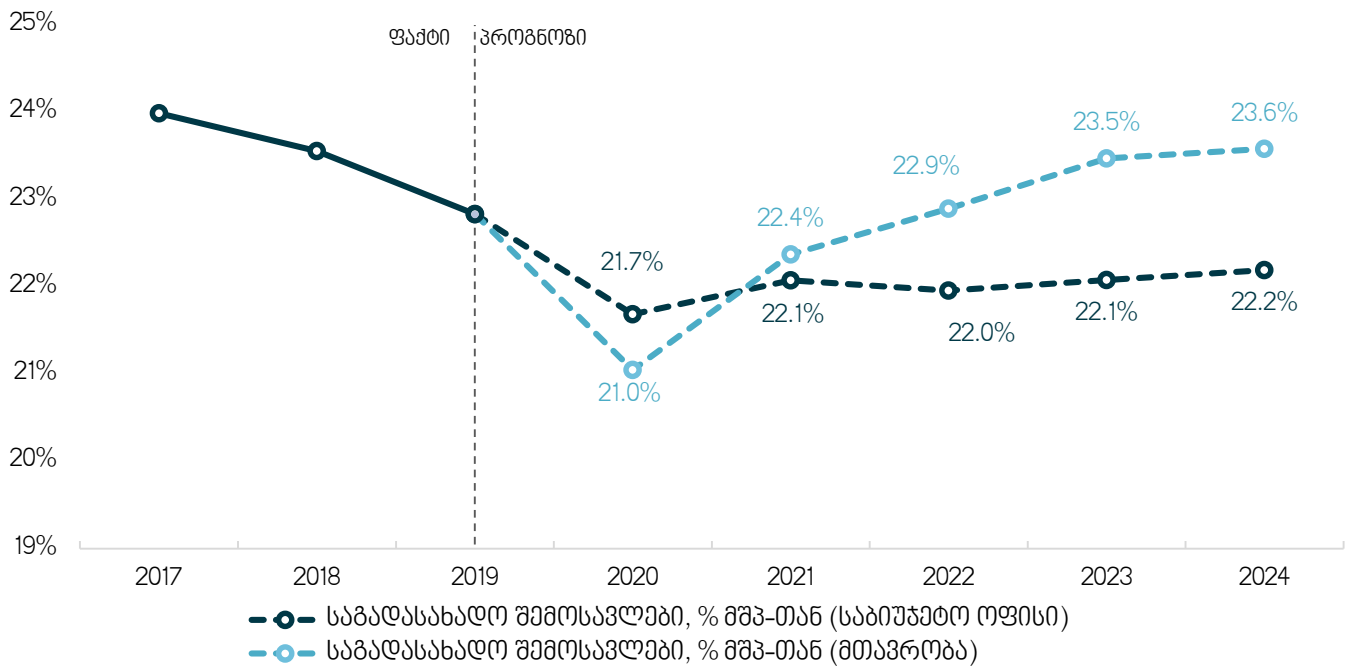

დიაგრამა 11: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (საბიუჯეტო ოფისი)

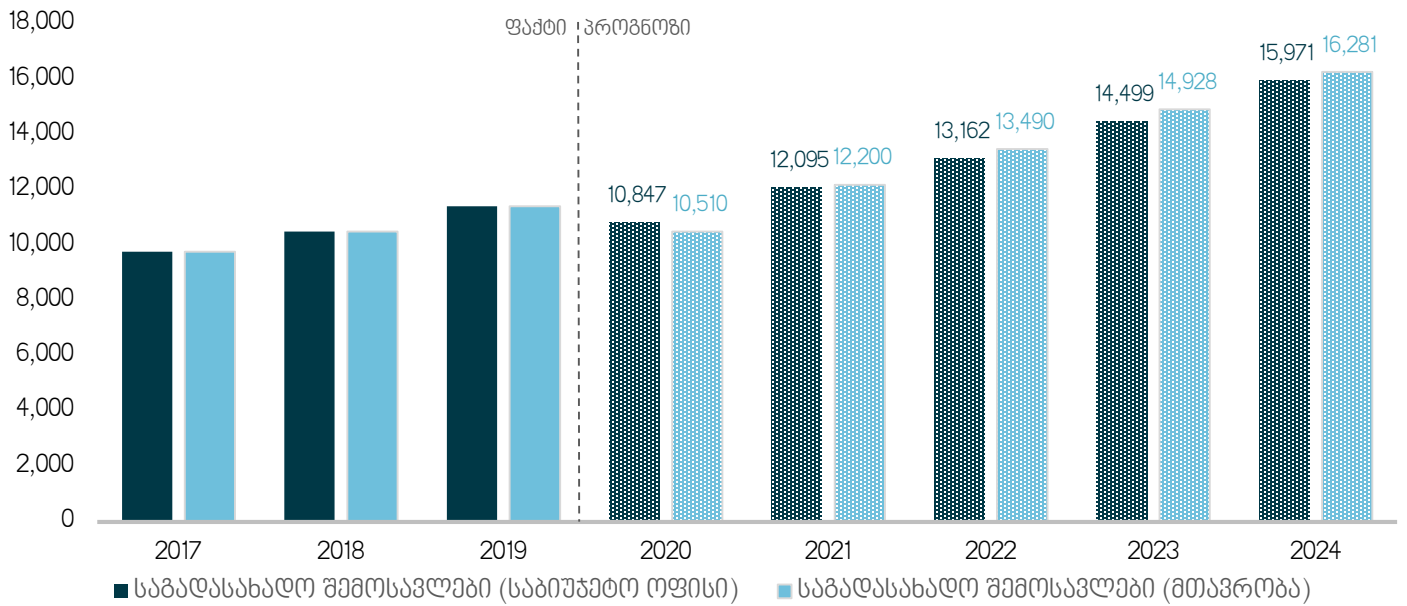
რაც შეეხება მთავრობის საგადასახადო შემოსავლების სტრუქტურას, მოსალოდნელია, რომ პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში 2021 წლისათვის 43% იქნება და საშუალოვადიან პერიოდში ამ დონეზე ნარჩუნდება.

დიაგრამა 12: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (მთავრობა)

დიაგრამა 13: საგადასახადო შემოსავლები, მშპ-თან შეფარდება.

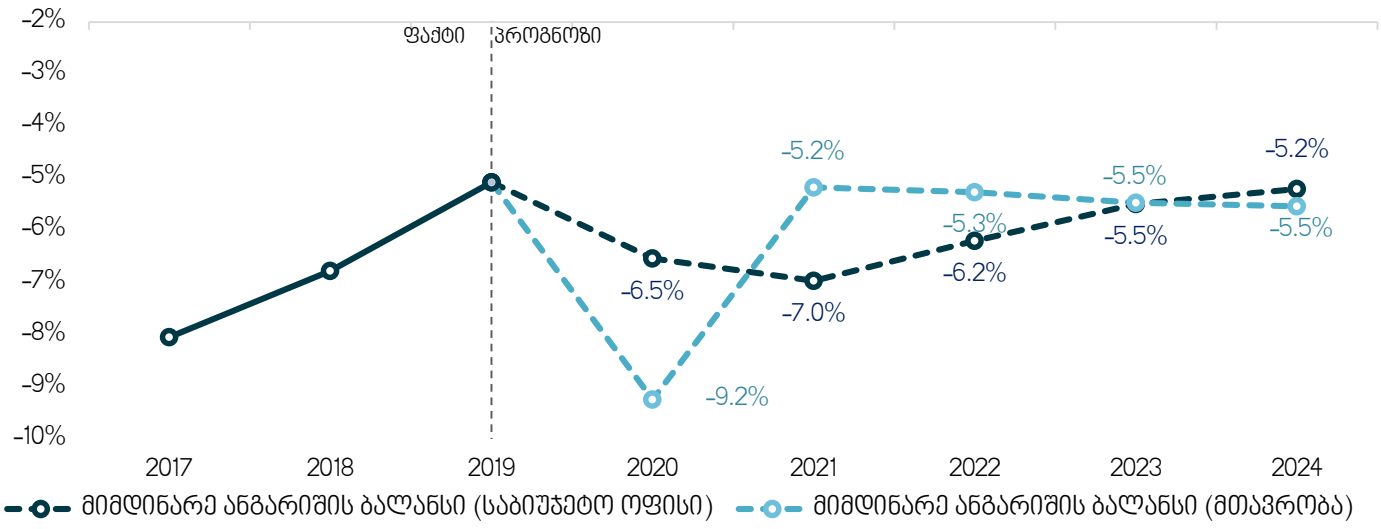

დიაგრამა 14: საგადასახადო შემოსავლები, მილიონი ლარი.

4.საგარეო სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის საგადასახდელო ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის მოსალოდნელი დეფიციტი მშპ-ის 7.0%-ია, რაც 0.1 პპ-ით აღემატება ოფისის 2020 წლის ივნისის პროგნოზს (7.1%), ხოლო მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელი მშპ-ის 5.2%-ს შეადგენს. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი 2022 წლიდან გაუმჯობესებას დაიწყებს და საშუალოდ მშპ-ს -5.6%-ის ფარგლებში ჩამოყალიბდება, ხოლო მთავრობის პროგნოზის მიხედვით დეფიციტი 2021 წელს გაუმჯობესების შემდეგ საშუალოვადიან პერიოდში მცირედით გაუარესდება.

საბიუჯეტო ოფისის (თუ 2021 წლის გაუარესებას არ ჩავთვლით) მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მოსალოდნელი კლების მთავარი მამოძრავებელი ძალა შიდა დანაზოგების საპროგნოზო ზრდაა.¹³ მიუხედავად იმისა, რომ საანგარიშო პერიოდში იზრდება მშპ-ში ინვესტიციების წილიც, დანაზოგების ზრდის ტემპი არამხოლოდ აკომპენსირებს ამ ზრდას, არამედ მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გაუმჯობესებასაც უზრუნველყოფს. ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია კერძო დანაზოგების ზრდა.

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

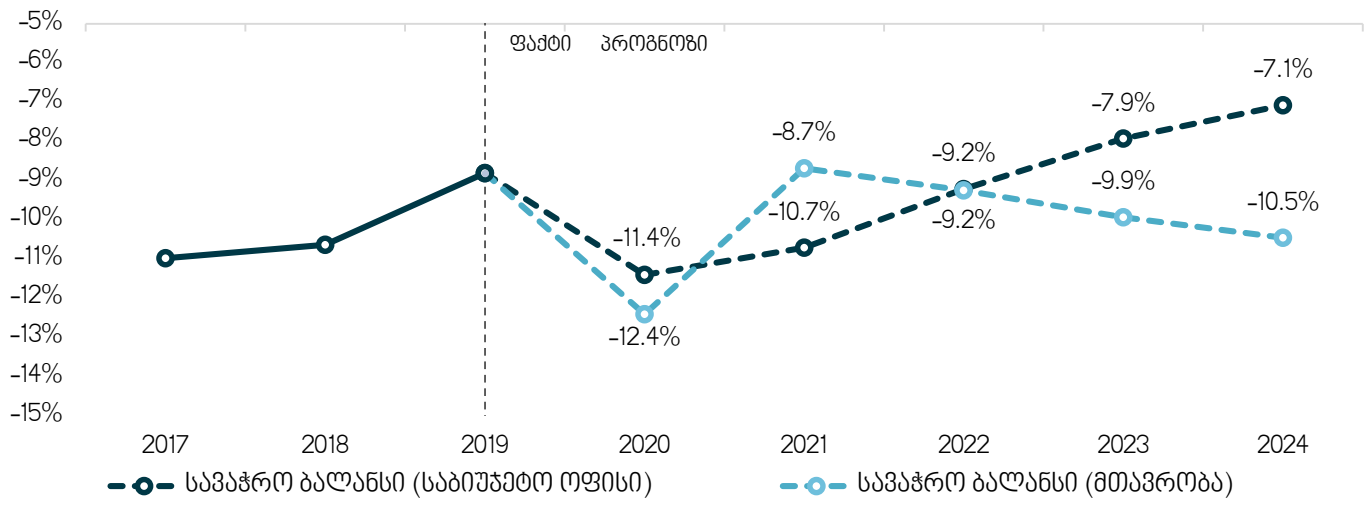
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის კომპონენტებს:

- საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ფორმირების უმნიშვნელოვანესი განმაპირობებელი ფაქტორი სავაჭრო ბალანსის მოსალოდნელი დინამიკაა. Covid-19-ით გამოწვეული, ზემოთ აღწერილი პრობლემებიდან გამომდინარე, 2020 წელს მნიშვნელოვნად შემცირდება ექსპორტის მოცულობა, თუმცა ამავე დროს მნიშვნელოვანი კლებაა მოსალოდნელი იმპორტშიც. უკვე 2021 წლიდან საგარეო აქტივობის გამოცოცხლებაა ნავარაუდები, ყოველივე აქედან გამომდინარე მოსალოდნელია, რომ საგარეო ვაჭრობის მოცულობა მნიშვნელოვნად გაიზრდება და სავაჭრო ბალანსი უმნიშვნელოდ გაუმჯობესდება. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, სავაჭრო დეფიციტი 2021 წელს მშპ-ის 10.7%-ს მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზით კი

¹³ მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი შეგვიძლია განვიხილოთ როგორც მთლიანი ინვესტიციებისა და მთლიანი დანაზოგების სხვაობა - დეფიციტი ნიშნავს, რომ დანაზოგები არაა საკმარისი ინვესტიციების დასაფინანსებლად და ქვეყანა სესხს იღებს დანარჩენი მსოფლიოსგან.

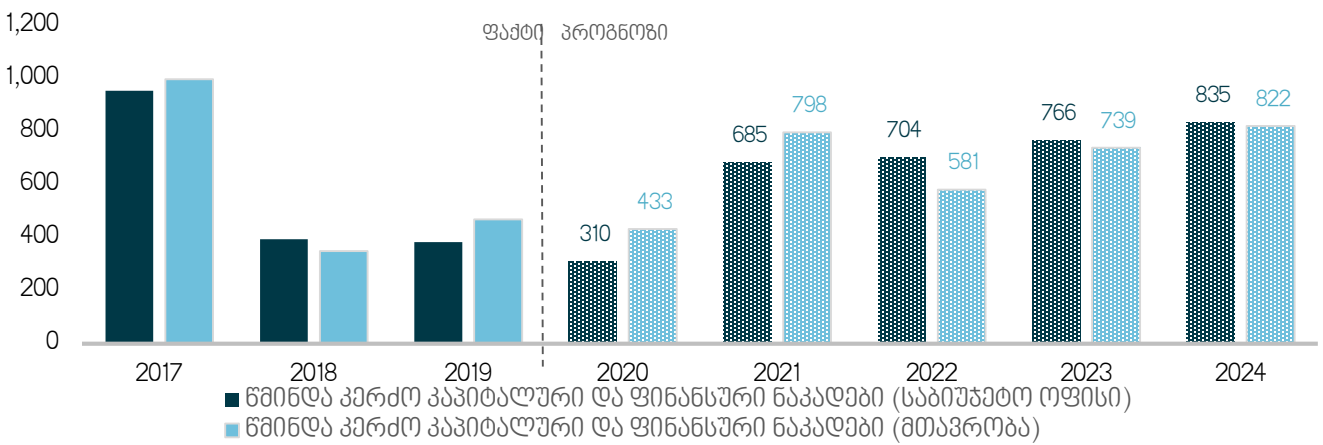
დეფიციტი 8.7% იქნება. საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით მიმდინარე ანგარიში და სავაჭრო ბალანსი საშუალოვადიან პერიოდში გაუმჯობესების ტენდენციით ხასიათდება, რაც ნიშნავს, რომ ქვეყნის შიდა მიწოდება უკეთ უზრუნველყოფს მთლიანი მოთხოვნის დაკმაყოფილებას, თუმცა მთავრობის შეფასებით 2022 წლიდან უმნიშვნელო გაუარესებაა მოსალოდნელი.

- მთავრობის პროგნოზით, 2021 წელს, მიმდინარე ანგარიშის გაუმჯობესების მთავარი წყარო, სავაჭრო დეფიციტი იქნება, ხოლო საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით გაუარესების მთავარი წყარო გაზრდილი საინვესტიციო აქტივობის პარალელურად პირველადი შემოსავლების დეფიციტის ზრდა და შედარებით ნაკლები ტემპით გაზრდილი მეორადი შემოსავლებია.

დიაგრამა 16: სავაჭრო ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

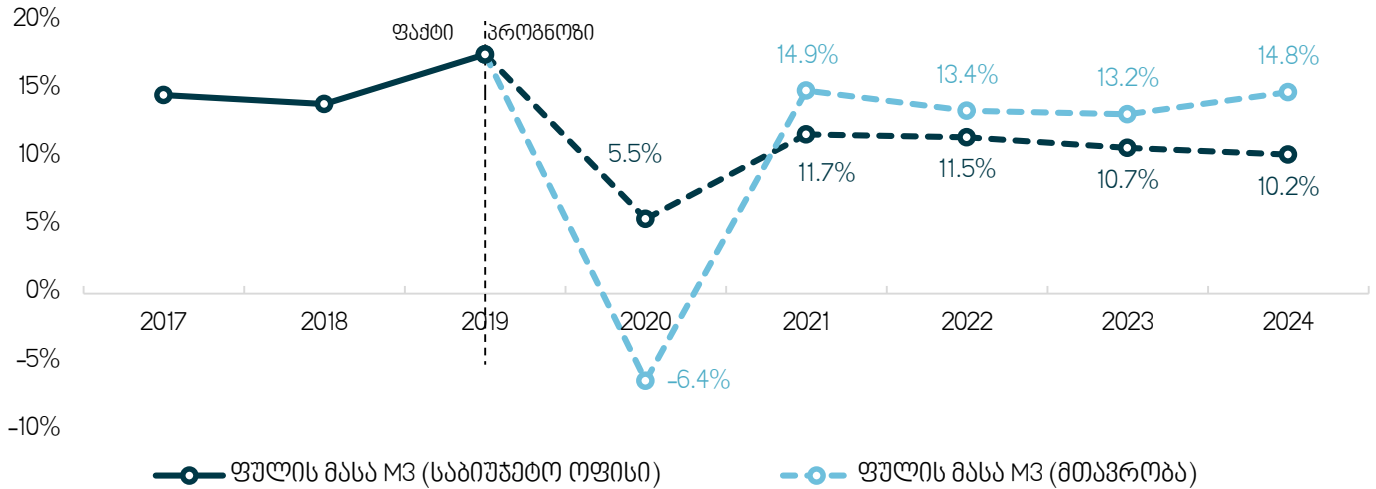
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების წყაროებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, **2021 წლისთვის წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადების მოსალოდნელი მოცულობა 685 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდება** და საშუალოვადიან პერიოდში გაიზრდება, ხოლო მთავრობის პროგნოზით, წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები 798 მლნ აშშ დოლარი იქნება და 2022 წელს მოსალოდნელია თავდაპირველად კლება, ხოლო შემდეგ წლებში ზრდას ექნება ადგილი.

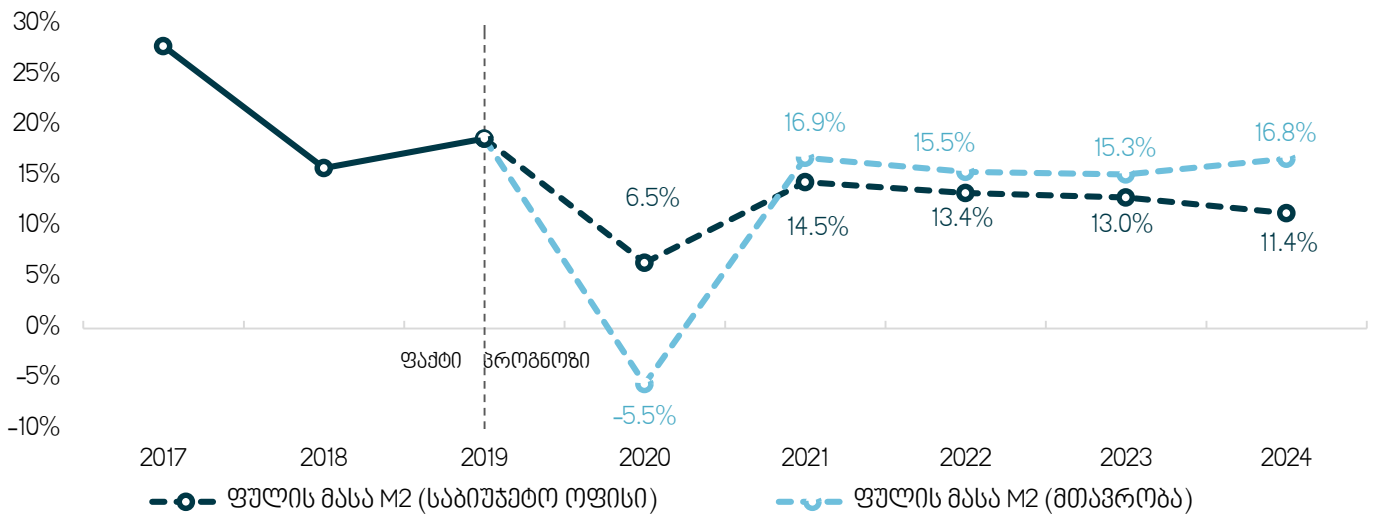
დიაგრამა 17: წმინდა კერძო და კაპიტალური ნაკადები, მლნ აშშ დოლარი.

5. მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ფულის მასა M3 აგრეგატის მოცულობა 28,721 მლნ ლარს გაუტოლდება, ხოლო ზრდის წლიური ტემპი - 11.7%-ს. თავის მხრივ, ფულის მასა M2 აგრეგატის მოსალოდნელი მოცულობა 14,020 მლნ ლარია, ზრდა კი - 14.5%.

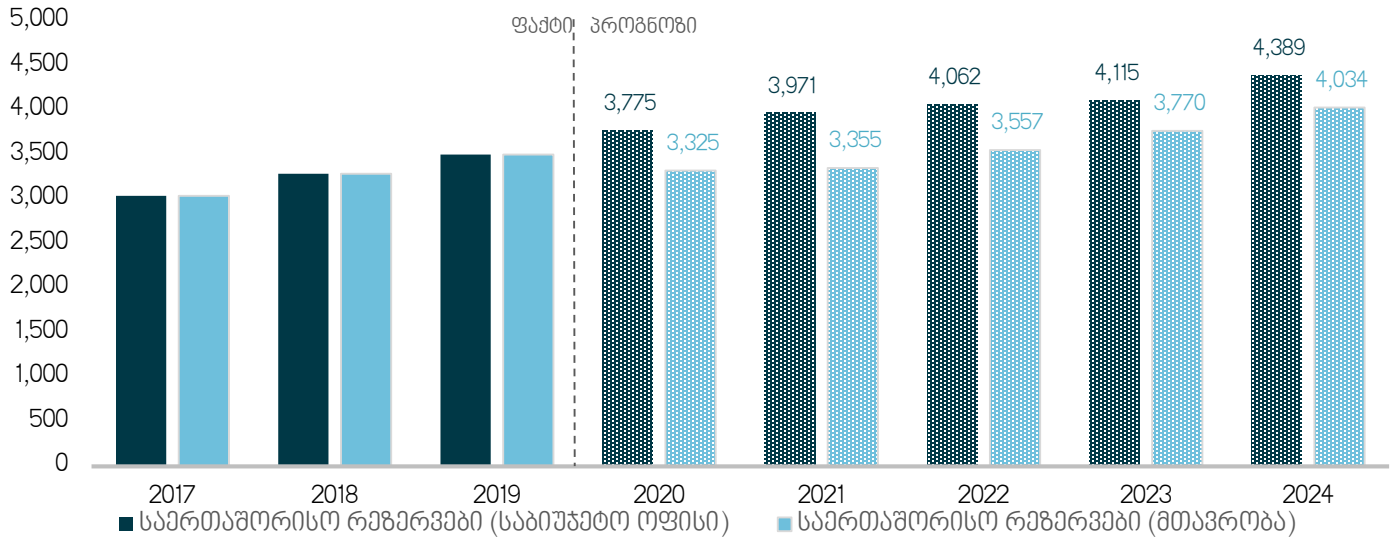

დიაგრამა 18: ფულის მასის M3 ზრდის ტემპი.

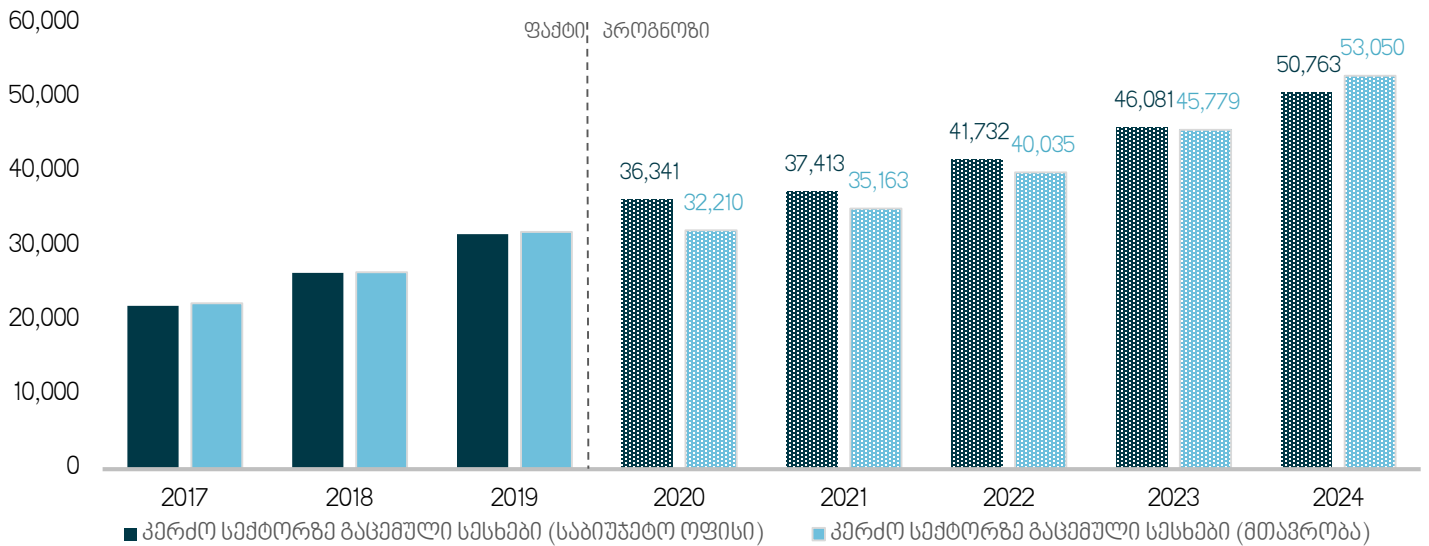
დიაგრამა 19: ფულის მასის M2 ზრდის ტემპი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის მოსალოდნელია საერთაშორისო რეზერვების 5.2%-ით ზრდა. შესაბამისად, 2021 წელს რეზერვების მოცულობა 3,971 მლნ აშშ დოლარს მიაღწევს (4.8 თვის იმპორტის ჯერადი), ხოლო 2021-2024 წლების საშუალო მოცულობა 4,134 მლნ აშშ დოლარია.

დიაგრამა 20: საერთაშორისო რეზერვები, მლნ აშშ დოლარი.

რაც შეეხება კერძო სექტორზე გაცემულ სესხებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის აღნიშნული მაჩვენებელი 37,3413 მლნ ლარს მიაღწევს, რაც მეტია სამთავრობო პროგნოზთან შედარებით. აღნიშნული ტენდენცია შენარჩუნდება საშუალოვადიან პერიოდშიც, გარდა 2024 წლისა. აღსანიშნავია, რომ საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი ითვალისწინებს 2020 წელს შექმნილ ვითარებასა და სესხების გაცემასთან დაკავშირებული სამთავრობო პოლიტიკის შესაძლო ეფექტს.

დიაგრამა 21: კერძო სექტორზე გაცემული სესხები. ნაშთები. მლნ ლარი.

6. მაკროეკონომიკური სცენარები

მაკროეკონომიკური სცენარები წარმოადგენს ეკონომიკის საბაზისო, ყველაზე მეტად მოსალოდნელი სცენარიდან გაუთვალისწინებელი გადახრის შემთხვევაში ქვეყნის ეკონომიკის შესაძლო განვითარების მოდელებს.

2020 წლისათვის საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების დაშვებებს შორის ძირითადი განსხვავება კორონა ვირუსის (Covid-19) შესაძლო განვითარებასა და მის მიერ გამოწვეული შედეგების რეალიზაციით არის განპირობებული.

საბაზისო მოდელი უშვებს, რომ საქართველოში ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მეორე ტალღა“ მნიშვნელოვანი შეზღუდვების გარეშე გადაივლის 2020 წლის მეოთხე კვარტალში, ხოლო 2021 წლის პირველი კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა, დანარჩენ მსოფლიოსთან შედარებით სწრაფად დაიწყებს აღდგენას.

თუმცა, თანამედროვე ცვალებადი გარემოდან გამომდინარე შესაძლებელია ეკონომიკის აღდგენას ქონდეს უფრო სწრაფი ე.წ. “V” ტიპის ფორმა ან ასევე მოსალოდნელია ეკონომიკის გამოცოცხლება არც ისე სწრაფი ტემპით მოხდეს. იმის მიხედვით:

- რამდენად **გამწვავდება და გაგრძელდება ეპიდემია** მსოფლიოში;
- შექმნის თუ არა ეს ყველაფერი **ფისკალურ მდგრადობის პრობლემებს** ქვეყნებისთვის და;
- რამდენად **სწრაფად აღდგება ეპიდემიამდელი ეკონომიკური კავშირები და ქცევები**.

შესაძლებელია განვიხილოთ მაკროეკონომიკური განვითარების ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები.

ოპტიმისტური სცენარი, გულისხმობს დაშვებას, რომ მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულ უარყოფით შედეგებს საქართველოში და დანარჩენ მსოფლიოში პიკი ექნება მეოთხე კვარტალში, ხოლო 2021 წლიდან საქართველოს ეკონომიკა დანარჩენ მსოფლიოსთან ერთად სწრაფად დაიწყებს აღდგენას. ამავე სცენარის მიხედვით, როგორც საქართველოში, ისე დანარჩენ მსოფლიოში პანდემიას არ მოჰყვება ფისკალური/ვალის მდგრადობის პრობლემები და მსოფლიო შეინარჩუნებს ჯანსაღ ფისკალურ პოზიციებს. ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, საქართველოში 2021 წლიდან დაიწყება ტურისტული სექტორის გამოცოცხლება, საგარეო მოთხოვნის კიდევ უფრო ზრდა და ეს შეუფერხებლად გაგრძელდება. საშუალოვადიან პერიოდში ოპტიმისტური სცენარი გულისხმობს მუდმივად დადებით შოკს ქვეყანაში და მაღალ ეკონომიკურ ზრდას.

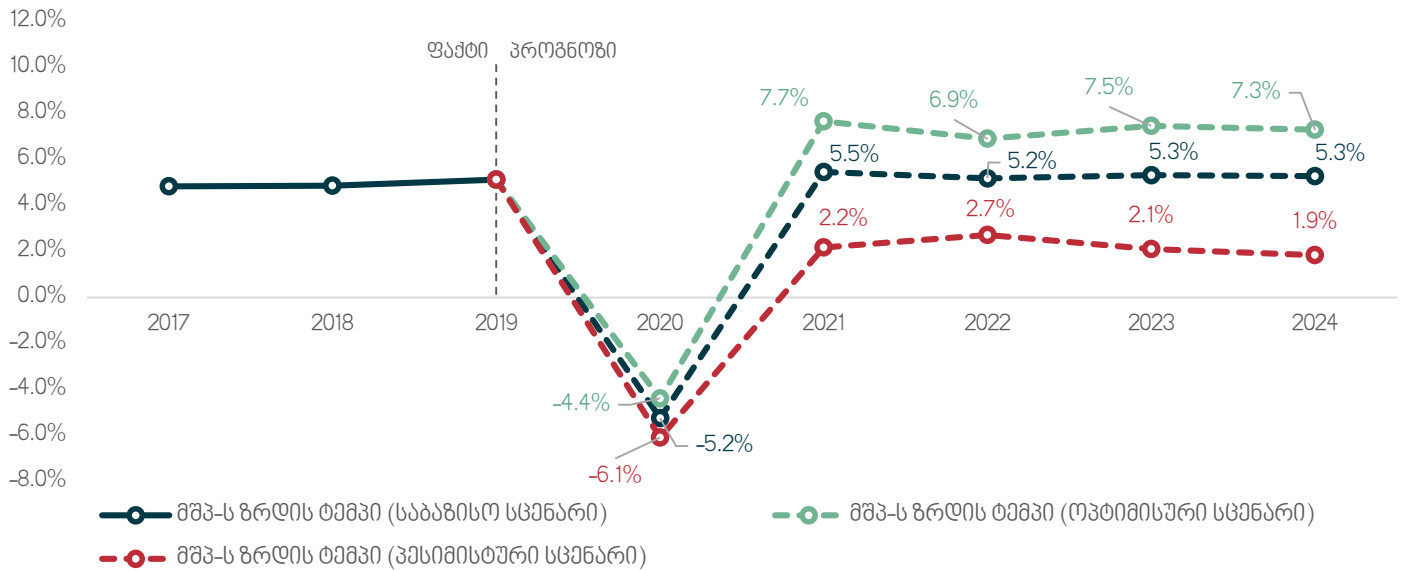
პესიმისტური სცენარი გულისხმობს დაშვებას, რომ 2020 წლის მეოთხე კვარტლიდან ქვეყანაში გამწვავდება ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა და კვლავ დაწესდება გარკვეული შეზღუდვები და აკრძალვები. ამავე დაშვებით მოსალოდნელია, რომ 2021 წლის პირველ ნახევარში, როგორც მსოფლიოში, ისე საქართველოში კვლავ საჭირო იქნება ვირუსის საწინააღმდეგოდ მიმართული ღონისძიებები. ამ სცენარის მიხედვით 2021 წლიდან მოსალოდნელია, რომ ვალის მიმართ მოწყვლად გარკვეულ ქვეყანათა ჯგუფს შესაძლოა დაუდგეთ ფისკალური მდგრადობის პრობლემები, რაც გამოიწვევს დამატებით საგარეო შოკს და გლობალური მოთხოვნის ნაკლებ ზრდას. პესიმისტური სცენარის მიხედვით, ასევე მოსალოდნელია, რომ ტურისტული ნაკადების გამოცოცხლებას ადგილი ექნება 2021 წლის მეორე ნახევრიდან, თუმცა მისი ტემპები მნიშვნელოვნად ნაკლები იქნება საშუალოვადიან პერიოდში, საბაზისო და ოპტიმისტური სცენარების დაშვებებთან შედარებით. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარი

გულისხმობს დაშვებას, რომ ეკონომიკის აღდგენა ძნელად მისაღწევი იქნება და შემცირებული ეკონომიკური აქტივობების ფონზე შემცირდება ასევე წარმოების პოტენციალიც.

6.1 ძირითადი დაშვებები

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკური მოდელის (PBOMFM) სხვადასხვა სცენარი ეფუძნება შოკების რეალიზაციის პირობებში ორი ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორის: ინფლაციისა და რეალური მშპ-ის ცვლილებებს. დანარჩენი მაკროეკონომიკური ცვლადების საბაზისო სცენარიდან გადახრები განპირობებულია ინფლაციისა და მშპ-ის ზრდის შოკებით.

რეალური მშპ-ის ზრდის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები წარმოადგენს ზემოთ აღწერილი დაშვებების შესაძლო რეალიზაციის შედეგად საბაზისო სცენარიდან გადახრას.

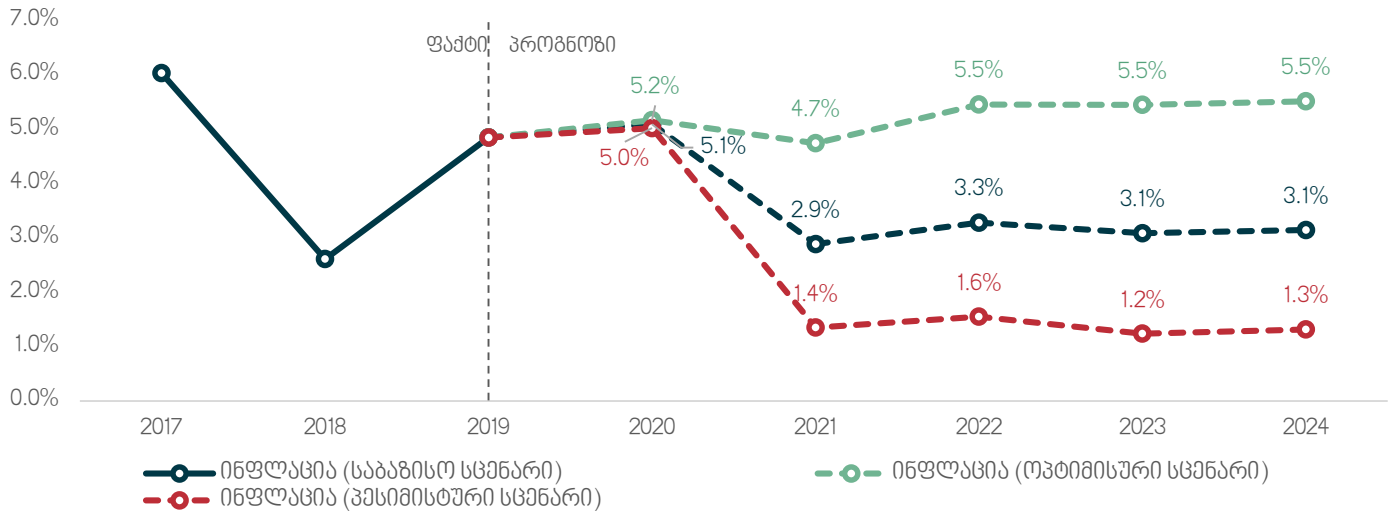
დიაგრამა 4: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

მაკროეკონომიკური სცენარები ეფუძნება დაშვებას, რომ, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში პერმანენტულად დადებითი შოკები რეალიზდება, ხოლო, უარყოფითი სცენარის დროს, ყოველ წელს საბაზისო სცენართან შედარებით ეკონომიკური განვითარების უარყოფითი ტენდენციებია მოსალოდნელი.

ამ დაშვებების გათვალისწინებით, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2021-2024 წლებში ეკონომიკის საშუალო რეალური ზრდის ტემპი 7.3% იქნება, ხოლო პესიმისტურის შემთხვევაში - 2.2%.

რაც შეეხება სამომხმარებლო ფასების ინფლაციას, მისი ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები ითვალისწინებს წლების განმავლობაში ინფლაციის ტენდენციებს ეკონომიკური ზრდისა და შენელებისას; აგრეთვე - ინფლაციის საპროგნოზო მოდელის შეფასების შეცდომას.

ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია მუდმივად გადააჭარბებს საბაზისო სცენარს (საშუალოდ 5.3%), ხოლო პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში ინფლაცია 2%-ზე ნაკლები იქნება (საშუალოდ 1.4%).

დიაგრამა 5: ინფლაცია, (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რეალური მშპ-ისა და ინფლაციის ოპტიმისტური სცენარების კომბინაცია წარმოადგენს მთლიანი მოდელის ოპტიმისტური სცენარის საფუძველს, ხოლო პესიმისტური სცენარების კომბინაცია ეკონომიკური განვითარების პესიმისტური სცენარის ბაზისია.

მოდელი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მნიშვნელოვანი მაკროეკონომიკური შოკები, პირველ რიგში, სწორედ ამ ორ ინდიკატორზე მოახდენს გავლენას. თავის მხრივ, რეალური მშპ-ის ზრდა და ინფლაცია გავლენას ახდენს ერთმანეთზე, რაც აგრეთვე ეკონომიკური შინაარსის მატარებელია.

საბაზისო სცენართან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდა ნიშნავს საბაზისო სცენართან შედარებით გაზრდილ ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გაზრდილ ფასებს, ხოლო ეკონომიკის ზრდის მუდმივი დაბალი ტემპი ერთობლივი მოთხოვნის და, შესაბამისად, ფასების კლებას განაპირობებს. თავის მხრივ, საბაზისო სცენართან შედარებით, მაღალი და სტაბილური ინფლაცია ხელს უწყობს მოხმარების სტიმულირებას, რაც ზრდის ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გამოშვებას, ხოლო დაბალი ინფლაცია დაბოგვის სტიმულებს ქმნის და საშუალოვადიან პერიოდში მოთხოვნას ამცირებს.

პესიმისტური და ოპტიმისტური სცენარები აგებულია იმ დაშვებით, რომ მთავრობის ხარჯვითი პოლიტიკა წარიმართება ისე, როგორც მთავრობის მიერ წარმოდგენილ ოპტიმისტურ და პესიმისტურ სცენარებშია ასახული. საბიუჯეტო ოფისის ოპტიმისტური სცენარი მოიცავს მთავრობის ოპტიმისტურ ხარჯვით პოლიტიკას, ხოლო პესიმისტურ სცენარში მთავრობის პესიმისტური სცენარით გათვალისწინებული ხარჯვითი პოლიტიკაა გათვალისწინებული¹⁴.

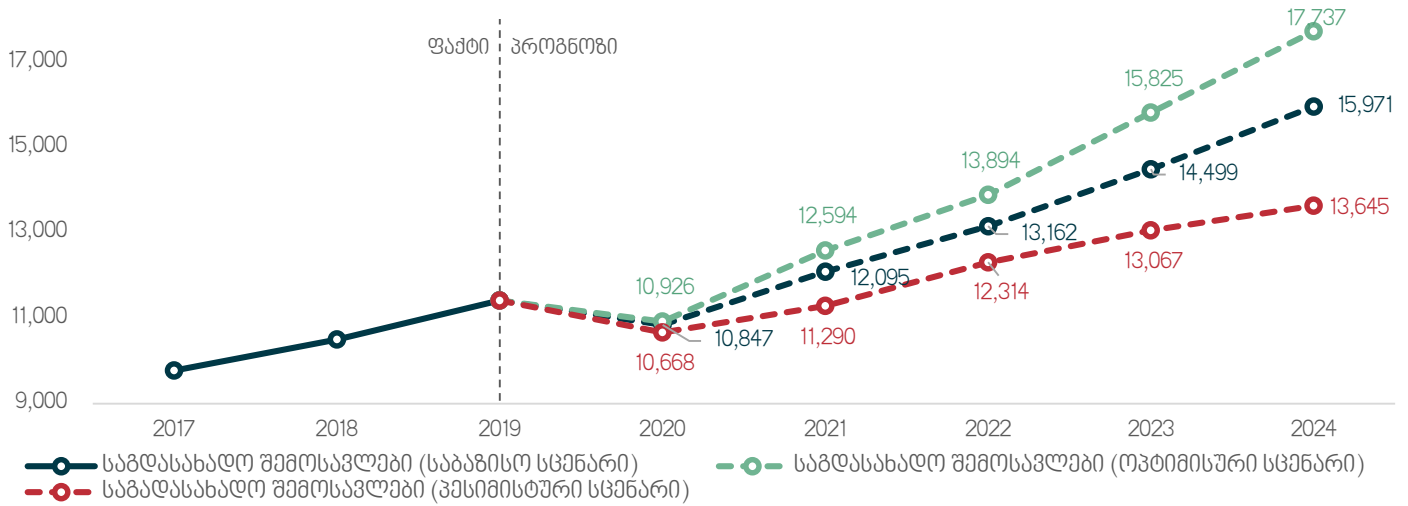
6.2 ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები

რაც შეეხება ეკონომიკურ სცენარებს სექტორების მიხედვით:

მაღალი ეკონომიკური ზრდა და ფასების მაღალი დონე განაპირობებს იმას, რომ საბაზისო სცენართან შედარებით იზრდება გადასახადების დასაბეგრი ბაზა და, შესაბამისად, ბიუჯეტში მობილზეებული გადასახადები, ხოლო უარყოფითი სცენარის განვითარების შემთხვევაში

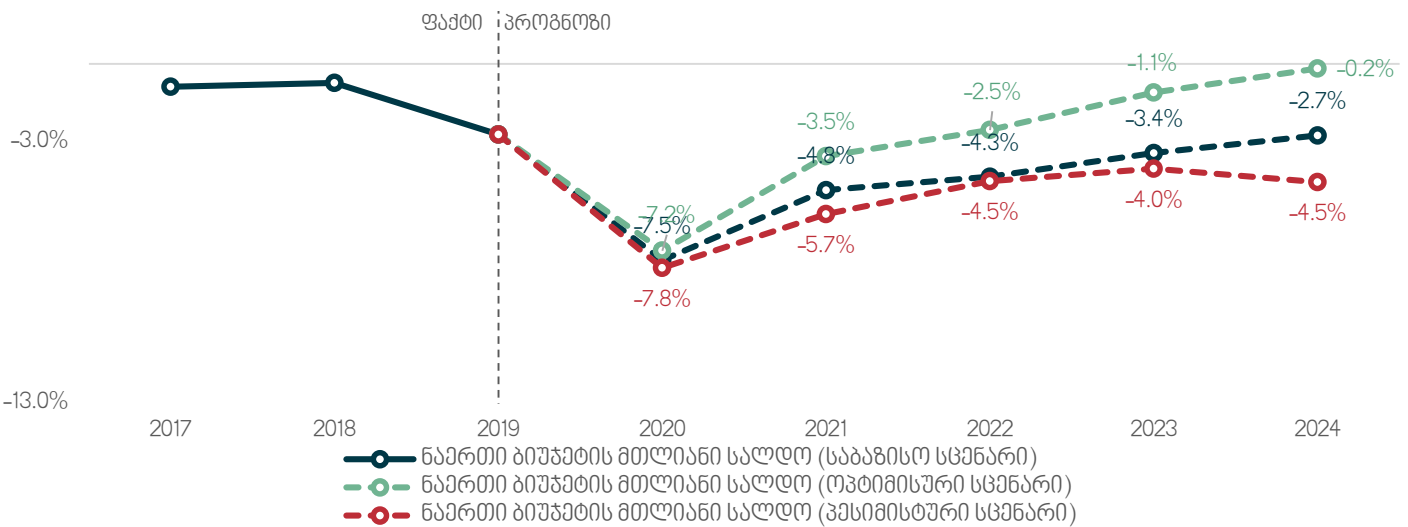
¹⁴ „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი თანდართული მასალებით <http://parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/142460/07-2.525 ბიუჯეტი 2021>

მოსალოდნელია, რომ გადასახადების მოცულობა საბაზისო პროგნოზთან შედარებით შემცირდება.

დიაგრამა 6: საგადასახადო შემოსავლები (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ასევე აღსანიშნავია, რომ განსხვავებულ საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზთან ერთად, ხარჯებში გათვალისწინებულია მთავრობის მიერ წარმოდგენილი შესაბამის ოპტიმისტურ და პესიმიტურ სცენარებში ასახული ხარჯების მოცულობები. ეს ყოველივე პირდაპირ აისახება ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის ცვლილებაზე, რომელიც განსხვავდება როგორც საბიუჯეტო ოფისის საბაზისო პროგნოზებისაგან, ისე მთავრობის ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარებისაგან (იხ. დანართები 6,7).

დიაგრამა 7: ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით მოსალოდნელია, რომ ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო 2021 წელს შენარჩუნდება 3%-იან ნიშნულზე მაღლა და მხოლოდ 2022 წელს ჩამოცდება ამ ნიშნულს. შემდგომში თანდათან შემცირდება, თუმცა 2024 წლისათვის მისი მშპ-სთან შეფარდება კვლავ უარყოფითი იქნება (-0.2%). რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს

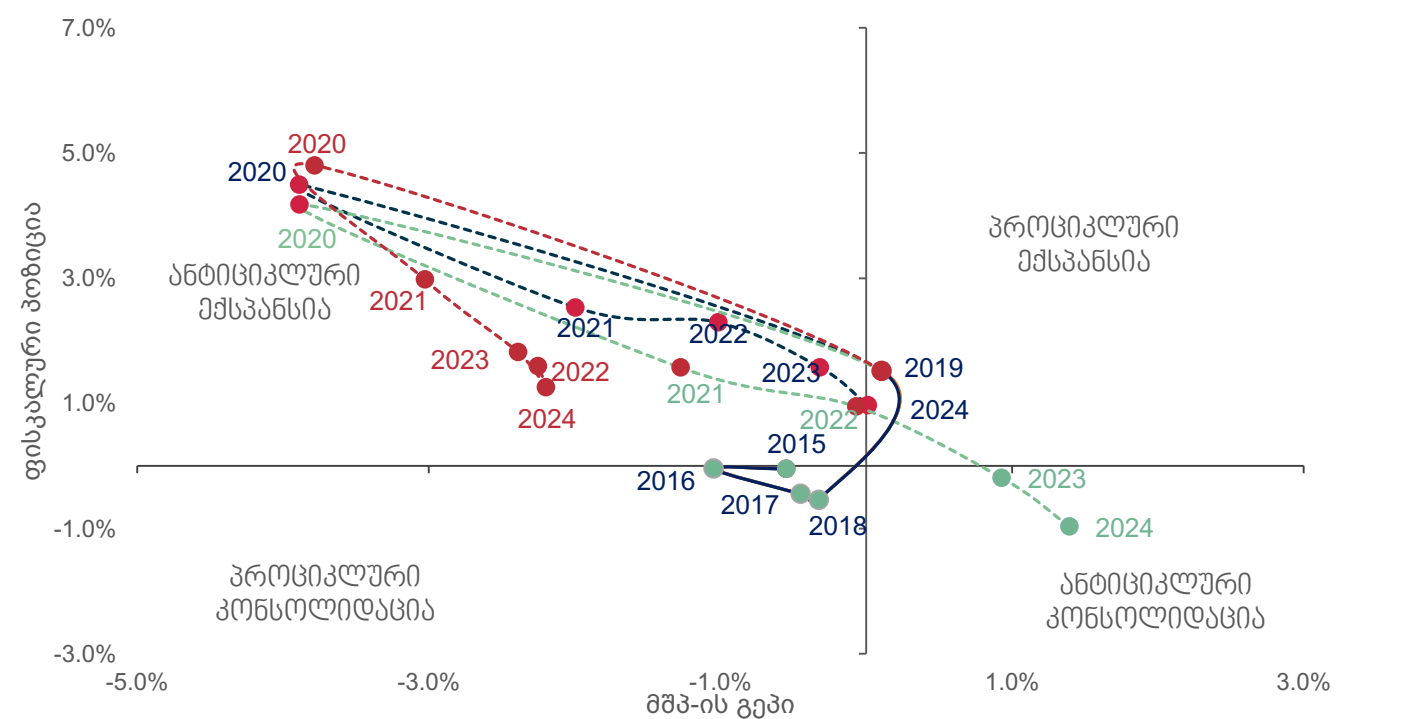
საშუალოვადიან პერიოდში 2021 წლისათვის -3.8%-ს გაუტოლდება, ხოლო 2022 წლიდან შემცირებას დაიწყებს და მუდმივად 3%-ის ქვემოთ იქნება.

მეორე მხრივ, პესიმისტური სცენარის განვითარების შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ 2020 წლის შემდეგ მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო მუდმივად 3%-ზე მეტი იქნება და 2021-2024 წლებში საშუალოდ -4.7%-ს გაუტოლდება. იგივე ტენდენცია ექნება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტსაც, იგი 2020 წლიდან შემცირებას დაიწყებს, თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად მშპ-ს 4%-ზე მეტი შენარჩუნდება.

აგრეთვე, მნიშვნელოვანია თუ რა მიმართულების იქნება არსებული ფისკალური პოლიტიკა ხარჯების, მთავრობის სხვადასხვა სცენარის შესაბამისად, ცვლილების დაშვების პირობებში: ეკონომიკური ციკლების დაბალანსებისა და შესუსტების (ანტიციკლური), თუ პირიქით - გაძლიერების (პროციკლური).

ოპტიმისტური სცენარის თანახმად, ფისკალური პოზიცია (ბიუჯეტის ციკლურად კორექტირებული პირველადი მთლიანი სალდო უარყოფითი ნიშნით) 2020-2022 წლებში დადებითი იქნება (ექსპანსია), რაც ეკონომიკის შენელებისას მისი სტიმულირების ანტიციკლურ პრაქტიკას შეესაბამება. 2023-2024 წლებში ფისკალური პოზიცია უარყოფითია, რაც ნიშნავს, რომ ადგილი აქვს მთავრობის მხრიდან ეკონომიკის შეკავებას (კონსოლიდაცია). აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკა პოტენციურზე მეტად ძლიერდება და მთავრობის აღნიშნული ფისკალური პოლიტიკა კვლავ ციკლის საწინააღმდეგოდ მოქმედებს, ანუ ადგილი აქვს ანტიციკლურ კონსოლიდაციას.

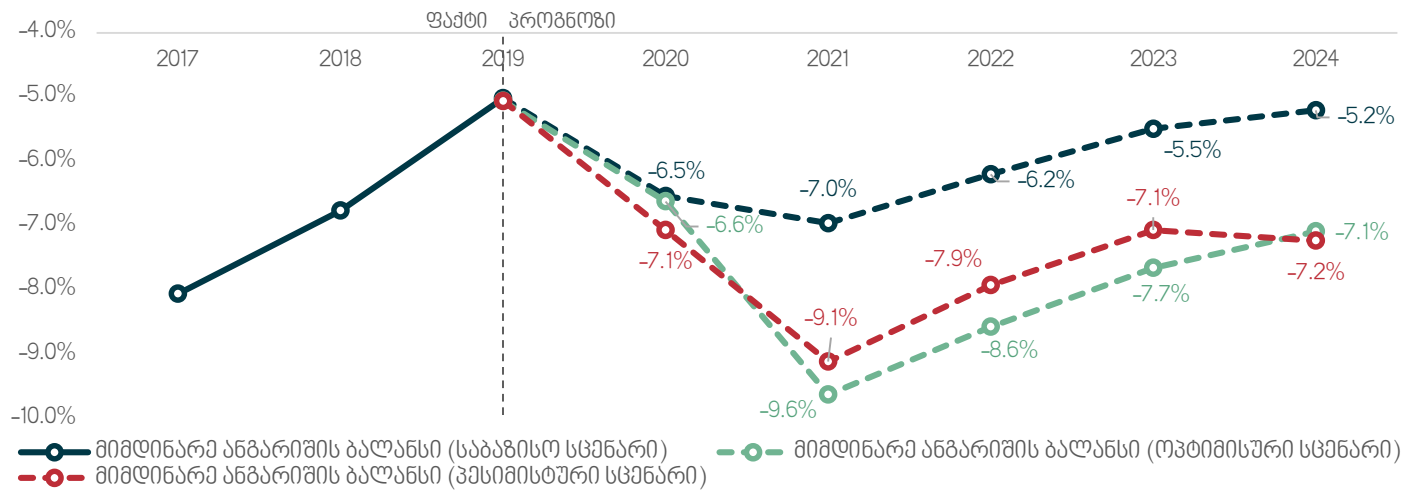
რაც შეეხება პესიმისტურ სცენარს, ფისკალური პოზიცია დადებითია მთელი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში (ექსპანსია). შესაბამისად, ფისკალური პოლიტიკა ანტიციკლურია ეკონომიკის შენელებისას 2020-2024 წლებში. ამ პერიოდში მთავრობის მხრიდან ადგილი აქვს ანტიციკლურ ექსპანსიას.

დიაგრამა 8: ფისკალური პოზიცია (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რაც შეეხება საგარეო სექტორს, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2020 წელს ნაკლები რეცესიის პირობებში მოსალოდნელია როგორც ექსპორტის, ასევე - იმპორტის შედარებით ნაკლები შემცირება, თუმცა 2021 წლიდან მნიშვნელოვანი ეკონომიკური გამოცოცხლების ფონზე, რომელიც წარმართული იქნება აბსორბციის მაღალი წილით, საგარეო ვაჭრობის მაღალი ზრდის ტემპში იმპორტს მნიშვნელოვანი წვლილი ექნება, რაც საბაზისო სცენართან შედარებით გააუარესებს სავაჭრო ბალანსს. ამავე დროს, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება საგადასახდელო ბალანსის სხვადასხვა კომპონენტიც, რაც აისახება როგორც მიმდინარე ანგარიშის, ასევე - კაპიტალის და ფინანსური ანგარიშის სტრუქტურაზე.

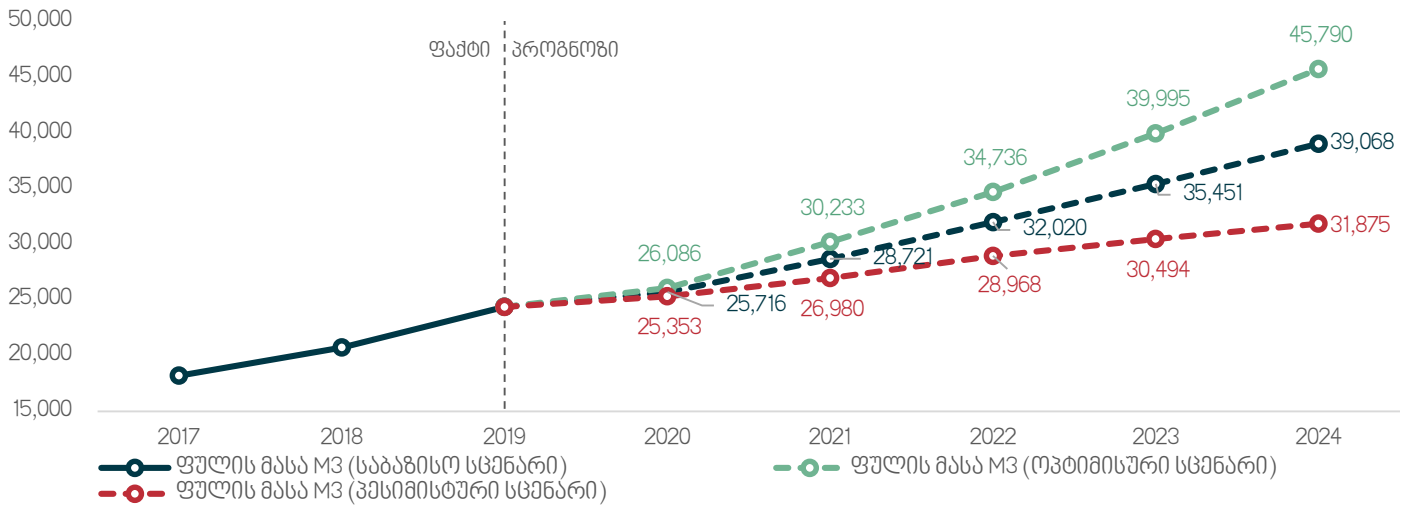
პესიმისტური სცენარის განვითარება და ეკონომიკური აქტივობის შემცირება უკავშირდება საგარეო ვაჭრობის შემცირებას და, აგრეთვე, საგადასახდელო ბალანსის განსხვავებულ სტრუქტურას.

დიაგრამა 9: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (საბაზო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

აღსანიშნავია, რომ ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების პირობებში 2020-2021 წლებში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი ერთმანეთისაგან მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება, ამასთან ორივე სცენარი ითვალისწინებს დეფიციტის მნიშვნელოვან ზრდას 2022 წლისთვის, ხოლო შემდეგ პერიოდულ შემცირებას. 2024 წლისთვის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შეფარდება მშპ-სთან შესაბამისად -7.1% და -7.2% იქნება.

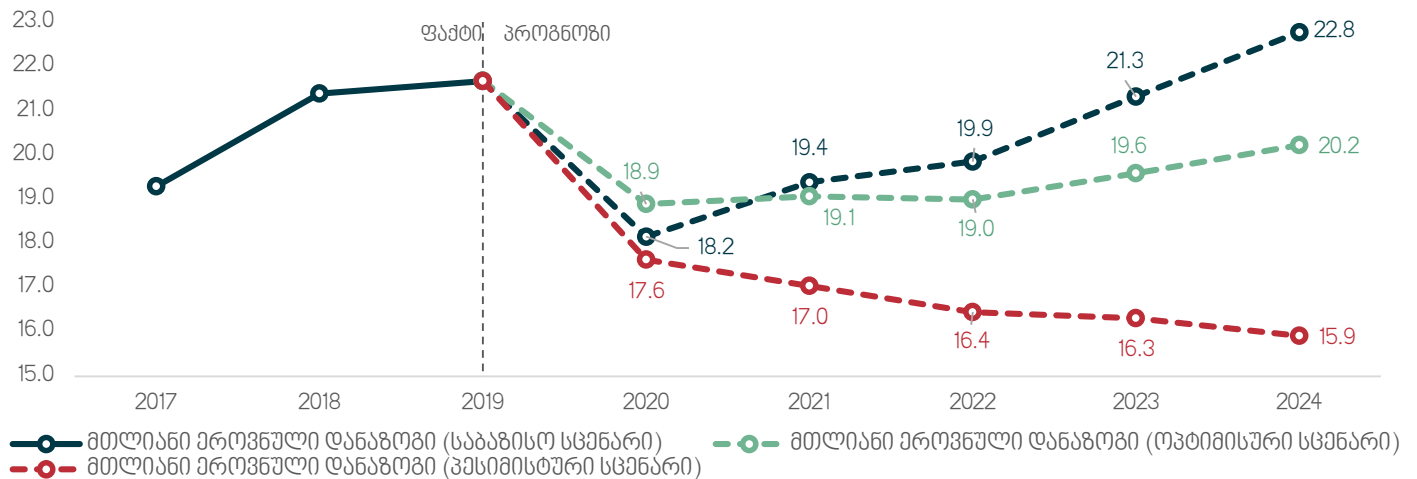
მონეტარული სექტორის აქტივობაც პირდაპირაა დაკავშირებული ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან: მაღალი აქტივობის პირობებში მოსალოდნელია, რომ გაიზარდება მიმოქცევაში არსებული ფული, აგრეთვე, ეროვნული ბანკისა და სხვა დეპოზიტური კორპორაციების საშინაო და უცხოური აქტივები. თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ეროვნული ბანკისა და კომერციული ბანკების როგორც აქტივები, ასევე - პასივები საბაზისო სცენართან შედარებით დაიკლებს.

დიაგრამა 10: ფულის მასა M3 (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის პირობებში M3 ფულის მასის ოდენობა ყოველთვის აჭარბებს საბაზისო სცენარის შესაბამის მაჩვენებელს, ხოლო პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში M3 აგრეგატის მოცულობა ეკონომიკაში შემცირდება.

ეკონომიკაში არსებული ტენდენციების გათვალისწინებით, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება როგორც შიდა ეკონომიკური აქტივობების სტრუქტურა და მიმართულებები, ასევე - საგარეო სექტორის ტენდენციებიც. ამ ყოველივეს კომპლექსურად აღწერისთვის მნიშვნელოვანია, თუ როგორ შეიცვლება ქვეყნის მთლიანი დანაზოგი.

დიაგრამა 11: მთლიანი ეროვნული დანაზოგი, % მშპ-სთან (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის მიუხედავად, 2020 წელს ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგები მაინც მცირდება, თუმცა 2021 წელს მთლიანი დანაზოგების¹⁵ ზრდის მთავარი წყარო, საგარეო დანაზოგი (მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი) იქნება. 2022-2024 წლებში მიმდინარე ანგარიშის

¹⁵ მთლიანი დანაზოგი არის ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგისა და მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის სხვაობა

დეფიციტის შემცირების პარალელურად მთლიანი დანაზოგის ფორმირების მთავარი წყარო შიდა დანაზოგი ხდება და აღემატება საბაზისო მარვენებელს.

თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში, რომელიც ნაკლებ საბიუჯეტო შემოსავლებს (შესაბამისად ნაკლებ სამთავრობო დანაზოგს) და ნაკლებ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტს (შესაბამისად ნაკლებ საგარეო დანაზოგს) გულისხმობს, 2020 წლისათვის ეროვნული დანაზოგი საბაზისო სცენართან შედარებით კიდევ უფრო მცირდება. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში დანაზოგების ძირითადი წყარო საგარეო დანაზოგებია, რაც გულისხმობს იმას რომ მთლიანი დანაზოგის ფორმირებისათვის მნიშვნელოვანი ხდება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ზრდა და იგი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი წყარო ხდება.

დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)¹⁶

	2017 ფაქტი	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 PBO მოსალოდნელი	2021 PBO პროგნოზი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	4.9%	5.1%	-5.2%	5.5%	5.2%	5.3%	5.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.0%	2.6%	4.9%	5.1%	2.9%	3.3%	3.1%	3.1%
მშპ დეფლატორი	8.4%	4.3%	6.4%	5.6%	3.8%	4.0%	4.0%	4.1%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	40,762	44,599	50,002	50,016	54,785	59,943	65,671	71,959
მილიონი აშშ დოლარი	16,277	17,581	17,683	16,185	18,313	20,087	22,339	24,654
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	10,934	11,968	13,429	13,456	14,740	16,127	17,668	19,360
დოლარი	4,366	4,718	4,749	4,355	4,927	5,404	6,010	6,633
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	111.0	110.6	108.9	111.4	110.7	109.2	107.9	107.0
მომხმარება	83.7	82.5	82.1	86.7	84.3	83.1	81.1	79.1
კერძო	75.9	75.2	75.2	79.3	77.6	76.3	74.4	72.7
სახელმწიფო	7.8	7.3	6.9	7.4	6.7	6.8	6.7	6.4
ინვესტიციები	27.3	28.1	26.8	24.7	26.4	26.1	26.8	28.0
კერძო	21.6	21.7	18.9	17.7	18.6	19.8	21.1	22.5
სახელმწიფო	5.7	6.4	7.9	7.0	7.8	6.3	5.7	5.4
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	19.3	21.4	21.7	18.2	19.4	19.9	21.3	22.8
კერძო	4.2	5.2	4.8	-0.8	2.5	1.5	1.9	2.3
სახელმწიფო	15.1	16.2	16.9	18.9	16.9	18.3	19.4	20.5
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	10,921	11,822	12,907	12,568	13,649	14,808	16,173	17,643
საგადასახადო შემოსავლები	9,779	10,506	11,418	10,847	12,095	13,162	14,499	15,971
პირდაპირი გადასახადები	4,134	4,540	4,593	4,475	5,041	5,505	6,175	6,918
არაპირდაპირი გადასახადები	5,645	5,966	6,825	6,372	7,054	7,658	8,324	9,053
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,508	12,351	14,466	16,477	16,547	17,646	18,666	19,864
მიმდინარე ხარჯები	9,194	9,493	10,519	12,956	12,281	13,896	14,916	15,964
კაპიტალური ხარჯები	2,314	2,858	3,947	3,521	4,266	3,750	3,750	3,900
საოპერაციო სალდო	1,727	2,329	2,388	-388	1,368	912	1,257	1,679

¹⁶ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ კანონის პროექტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებიდან.

მთლიანი სალდო	-358	-323	-1,353	-3,759	-2,648	-2,588	-2,243	-1,971
მთვრობის ვალი	16,063	17,349	20,577	28,129	28,441	31,298	32,854	35,142
საგარეო	13,199	14,098	15,750	22,157	21,508	22,934	23,061	23,919
საშინაო	2,863	3,251	4,827	5,971	6,933	8,363	9,793	11,223
ფისკალური ბალანსი	-1,242	-955	-1,464	-3,849	-2,758	-2,723	-2,378	-2,106
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-219.9	-305.4	-1,297	-3,747	-2,800	-2,556	-2,214	-1,940
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.8%	26.5%	25.8%	25.1%	24.9%	24.7%	24.6%	24.5%
საგადასახადო შემოსავლები	24.0%	23.6%	22.8%	21.7%	22.1%	22.0%	22.1%	22.2%
პირდაპირი გადასახადები	10.1%	10.2%	9.2%	8.9%	9.2%	9.2%	9.4%	9.6%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.8%	13.4%	13.6%	12.7%	12.9%	12.8%	12.7%	12.6%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	28.2%	27.7%	28.9%	32.9%	30.2%	29.4%	28.4%	27.6%
მიმდინარე ხარჯები	22.6%	21.3%	21.0%	25.9%	22.4%	23.2%	22.7%	22.2%
კაპიტალური ხარჯები	5.7%	6.4%	7.9%	7.0%	7.8%	6.3%	5.7%	5.4%
საოპერაციო სალდო	4.2%	5.2%	4.8%	-0.8%	2.5%	1.5%	1.9%	2.3%
მთლიანი სალდო	-0.9%	-0.7%	-2.7%	-7.5%	-4.8%	-4.3%	-3.4%	-2.7%
მთვრობის ვალი	39.4%	38.9%	41.2%	56.2%	51.9%	52.2%	50.0%	48.8%
საგარეო	32.4%	31.6%	31.5%	44.3%	39.3%	38.3%	35.1%	33.2%
საშინაო	7.0%	7.3%	9.7%	11.9%	12.7%	14.0%	14.9%	15.6%
ფისკალური ბალანსი	-3.0%	-2.1%	-2.1%	-7.7%	-5.0%	-4.5%	-3.6%	-2.9%
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-0.5%	-0.7%	-2.6%	-7.5%	-5.1%	-4.3%	-3.4%	-2.7%
მონეტარული სექტორი	%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
წმინდა უცხოური აქტივები	4.3%	-0.4%	-0.7%	-1.0%	0.1%	0.8%	1.1%	1.3%
წმინდა საშინაო აქტივები	40.3%	46.9%	49.5%	52.4%	52.3%	52.6%	52.9%	53.0%
ფართო ფული M3	44.7%	46.5%	48.8%	51.4%	52.4%	53.4%	54.0%	54.3%
ფართო ფული M2	20.5%	21.7%	23.0%	24.5%	25.6%	26.5%	27.4%	27.8%
საგარეო სექტორი	%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-8.1%	-6.8%	-5.0%	-6.5%	-7.0%	-6.2%	-5.5%	-5.2%
სავაჭრო ბალანსი	-11.0%	-10.6%	-8.8%	-11.4%	-10.7%	-9.2%	-7.9%	-7.1%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,039.0	3,289.8	3,505.8	3,775.2	3,970.7	4,062.1	4,115.1	4,389.1
იმპორტის ჯერადი	3.9	3.7	3.8	5.3	4.8	4.5	4.0	3.8

წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	954.8	395.0	383.8	310.3	684.7	704.1	766.3	835.1
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)¹⁷

	2017 ფაქტი	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 PBO მოსალოდნელი	2021 PBO პროგნოზი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	4.9%	5.1%	-4.4%	7.7%	6.9%	7.5%	7.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.0%	2.6%	4.9%	5.2%	4.7%	5.5%	5.5%	5.5%
მშპ დეფლატორი	8.4%	4.3%	6.4%	6.1%	5.5%	5.5%	5.9%	6.1%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	40,762	44,599	50,002	50,736	57,670	65,027	74,088	84,339
მილიონი აშშ დოლარი	16,277	17,581	17,683	16,414	19,278	21,781	25,197	28,883
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	10,934	11,968	13,429	13,650	15,516	17,495	19,933	22,691
დოლარი	4,366	4,718	4,749	4,416	5,187	5,860	6,779	7,771
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	111.0	110.6	108.9	111.4	113.1	111.2	109.5	108.2
მოხმარება	83.7	82.5	82.1	85.9	84.4	83.6	82.3	80.9
კერძო	75.9	75.2	75.2	78.6	78.0	77.3	76.3	75.4
სახელმწიფო	7.8	7.3	6.9	7.3	6.4	6.3	5.9	5.5
ინვესტიციები	27.3	28.1	26.8	25.5	28.7	27.5	27.3	27.3
კერძო	21.6	21.7	18.9	18.6	21.3	21.8	22.2	22.6
სახელმწიფო	5.7	6.4	7.9	6.9	7.4	5.8	5.1	4.6
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	19.3	21.4	21.7	18.9	19.1	19.0	19.6	20.2
კერძო	4.2	5.2	4.8	-0.5	3.4	2.8	3.6	4.2
სახელმწიფო	15.1	16.2	16.9	19.4	15.6	16.2	16.0	16.1
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	10,921	11,822	12,907	12,696	14,259	15,749	17,608	19,465
საგადასახადო შემოსავლები	9,779	10,506	11,418	10,926	12,594	13,894	15,825	17,737
პირდაპირი გადასახადები	4,134	4,540	4,593	4,532	5,350	5,841	6,701	7,672
არაპირდაპირი გადასახადები	5,645	5,966	6,825	6,393	7,244	8,053	9,124	10,065
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,508	12,351	14,466	16,477	16,547	17,646	18,666	19,864

¹⁷ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ კანონის პროექტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებიდან.

მიმდინარე ხარჯები	9,194	9,493	10,519	12,956	12,281	13,896	14,916	15,964
კაპიტალური ხარჯები	2,314	2,858	3,947	3,521	4,266	3,750	3,750	3,900
საოპერაციო სალდო	1,727	2,329	2,388	-260	1,978	1,853	2,692	3,501
მთლიანი სალდო	-358	-323	-1,353	-3,631	-2,038	-1,647	-808	-149
მთავრობის ვალი	16,063	17,349	20,577	28,129	28,441	31,298	32,854	35,142
საგარეო	13,199	14,098	15,750	22,157	21,508	22,934	23,061	23,919
საშინაო	2,863	3,251	4,827	5,971	6,933	8,363	9,793	11,223
ფისკალური ბალანსი	-1,242	-955	-1,464	-3,721	-2,148	-1,782	-943	-284
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-220	-305	-1,297	-3,620	-2,191	-1,615	-779	-118
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.8%	26.5%	25.8%	25.0%	24.7%	24.2%	23.8%	23.1%
საგადასახადო შემოსავლები	24.0%	23.6%	22.8%	21.5%	21.8%	21.4%	21.4%	21.0%
პირდაპირი გადასახადები	10.1%	10.2%	9.2%	8.9%	9.3%	9.0%	9.0%	9.1%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.8%	13.4%	13.6%	12.6%	12.6%	12.4%	12.3%	11.9%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	28.2%	27.7%	28.9%	32.5%	28.7%	27.1%	25.2%	23.6%
მიმდინარე ხარჯები	22.6%	21.3%	21.0%	25.5%	21.3%	21.4%	20.1%	18.9%
კაპიტალური ხარჯები	5.7%	6.4%	7.9%	6.9%	7.4%	5.8%	5.1%	4.6%
საოპერაციო სალდო	4.2%	5.2%	4.8%	-0.5%	3.4%	2.8%	3.6%	4.2%
მთლიანი სალდო	-0.9%	-0.7%	-2.7%	-7.2%	-3.5%	-2.5%	-1.1%	-0.2%
მთავრობის ვალი	39.4%	38.9%	41.2%	55.4%	49.3%	48.1%	44.3%	41.7%
საგარეო	32.4%	31.6%	31.5%	43.7%	37.3%	35.3%	31.1%	28.4%
საშინაო	7.0%	7.3%	9.7%	11.8%	12.0%	12.9%	13.2%	13.3%
ფისკალური ბალანსი	-3.0%	-2.1%	-2.1%	-7.3%	-3.7%	-2.7%	-1.3%	-0.3%
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-0.5%	-0.7%	-2.6%	-7.1%	-3.8%	-2.5%	-1.1%	-0.1%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	4.3%	-0.4%	-0.7%	-0.7%	0.3%	1.0%	1.3%	1.4%
წმინდა საშინაო აქტივები	40.3%	46.9%	49.5%	52.1%	52.2%	52.5%	52.7%	52.9%
ფართო ფული M3	44.7%	46.5%	48.8%	51.4%	52.4%	53.4%	54.0%	54.3%
ფართო ფული M2	20.5%	21.7%	23.0%	24.5%	25.6%	26.5%	27.4%	27.8%

საგარეო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-8.1%	-6.8%	-5.1%	-6.6%	-9.6%	-8.6%	-7.7%	-7.1%
სავაჭრო ბალანსი	-11.0%	-10.6%	-8.9%	-11.4%	-13.1%	-11.2%	-9.5%	-8.2%

ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,039.0	3,289.8	3,505.8	3,749.5	3,989.6	4,194.8	4,522.4	4,856.9
იმპორტის ჯერადი	3.9	3.7	3.8	5.0	4.2	3.9	3.6	3.2
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	954.8	394.8	390.6	331.5	664.1	756.5	850.3	946.4

დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (კუარტალური სცენარი)¹⁸

	2017 ფაქტი	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 PBO მოსალოდნელი	2021 PBO პროგნოზი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	4.9%	5.1%	-6.1%	2.2%	2.7%	2.1%	1.9%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.0%	2.6%	4.9%	5.0%	1.4%	1.6%	1.2%	1.3%
მშპ დეფლატორი	8.4%	4.3%	6.4%	5.2%	2.1%	2.6%	2.0%	2.1%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	40,762	44,599	50,002	49,310	51,464	54,229	56,488	58,710
მილიონი აშშ დოლარი	16,277	17,581	17,683	15,962	17,204	18,180	19,219	20,123
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	10,934	11,968	13,429	13,267	13,846	14,590	15,198	15,796
დოლარი	4,366	4,718	4,749	4,294	4,629	4,891	5,171	5,414
	% მშპ-სთან							
აბორბცია	111.0	110.6	108.9	111.9	112.9	110.7	109.3	108.8
მოხმარება	83.7	82.5	82.1	87.2	86.7	86.4	85.9	85.7
კერძო	75.9	75.2	75.2	79.7	79.5	78.8	78.1	77.9
სახელმწიფო	7.8	7.3	6.9	7.5	7.1	7.6	7.8	7.8
ინვესტიციები	27.3	28.1	26.8	24.7	26.2	24.4	23.4	23.1
კერძო	21.6	21.7	18.9	17.9	19.0	19.4	19.4	19.4
სახელმწიფო	5.7	6.4	7.9	6.9	7.2	5.0	4.0	3.7
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	19.3	21.4	21.7	17.6	17.0	16.4	16.3	15.9
კერძო	4.2	5.2	4.8	-1.2	0.9	0.0	-0.4	-1.2
სახელმწიფო	15.1	16.2	16.9	18.9	16.1	16.4	16.8	17.2
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	10,921	11,822	12,907	12,343	12,766	13,901	14,669	15,234
საგადასახადო შემოსავლები	9,779	10,506	11,418	10,668	11,290	12,314	13,067	13,645

¹⁸ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ კანონის პროექტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებიდან.

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-8.1%	-6.8%	-5.0%	-7.1%	-9.1%	-7.9%	-7.1%	-7.2%
სავაჭრო ბალანსი	-11.0%	-10.6%	-8.8%	-11.9%	-12.8%	-10.7%	-9.3%	-8.9%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,039.0	3,289.8	3,505.8	3,534.6	3,245.6	3,047.3	2,914.8	2,752.6
იმპორტის ჯერადი	3.9	3.7	3.8	5.0	4.2	3.9	3.6	3.2
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	954.8	395.0	383.8	297.5	474.9	523.7	427.4	408.6

დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2020 წლისთვის (საბაზისო სცენარი)

	2020 წელი			
	ოქტომბერი 2020		ივნისი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	-4.9%	-5.2%	-4.0%	-4.8%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	5.1%	5.1%	4.7%	5.0%
მშპ დეფლატორი	5.0%	5.6%	4.8%	5.7%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	49,931	50,016	50,303	50,305
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	10,510	10,847	10,510	10,177
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,614	4,475	4,614	4,246
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,896	6,372	5,896	5,931
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-4,164	-3,759	-4164	-4791
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.2%	-6.5%	-10.2%	-5.5%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-12.4%	-11.4%	-14.3%	-7.3%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-25.8%	-29.2%	-6.1%	-18.3%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-19.3%	-22.5%	2.3%	-18.9%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,325	3,775	3,574	3,562
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	23,063	25,716	22,652	24,694
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	10,940	12,245	11,160	11,613

დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სკენარი)

	2021 წელი				2022 წელი			
	ოქტომბერი 2020		ივნისი 2020		ოქტომბერი 2020		ივნისი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	5.0%	5.5%	4.0%	6.1%	4.9%	5.2%	6.0%	5.2%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	3.2%	2.9%	3.6%	3.0%	3.0%	3.3%	3.0%	3.3%
მშპ დეფლატორი	4.0%	3.8%	4.2%	4.2%	3.0%	4.0%	3.0%	4.0%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	54,525	54,785	54,507	55,682	58,913	59,943	59,511	60,930
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,200	12,095	12,106	11,898	13,490	13,162	13,490	13,094
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,223	5,041	5,251	4,826	5,784	5,505	5,853	5,506
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	6,977	7,054	6,855	7,072	7,706	7,658	7,637	7,589
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-2,692	-2,648	-2593	-2733	-2,465	-2,588	-2,397	-2,666
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-5.2%	-7.0%	-7.9%	-7.2%	-5.3%	-6.2%	-6.5%	-6.8%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-8.7%	-10.7%	-12.2%	-8.4%	-9.2%	-9.2%	-11.2%	-7.5%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	7.9%	18.4%	9.5%	23.2%	4.3%	13.4%	11.3%	12.4%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	1.3%	15.8%	6.0%	24.7%	6.0%	9.7%	10.0%	10.2%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,355	3,971	3,789	3,624	3,557	4,062	4,130	3,683
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	26,500	28,721	25,459	28,138	30,060	32,020	29,648	30,856
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	12,789	14,020	12,782	13,707	14,773	15,902	15,128	15,245

დანართი 6: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სქენარი)

	2023 წელი				2024 წელი			
	ოქტომბერი 2020		ივნისი 2020		ოქტომბერი 2020		ივნისი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	4.8%	5.3%	5.8%	5.4%	5.4%	5.3%	5.5%	5.4%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	3.0%	3.1%	3.0%	3.2%	3.0%	3.1%	3.0%	3.2%
მშპ დეფლატორი	3.0%	4.0%	3.0%	3.8%	3.0%	4.1%	3.0%	3.6%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	63,593	65,671	64,821	66,640	69,038	71,959	70,438	72,772
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	14,928	14,499	14,928	14,345	16,281	15,971	16,281	15,818
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	6,416	6,175	6,486	6,086	7,012	6,918	7,089	6,859
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	8,512	8,324	8,442	8,259	9,269	9,053	9,192	8,959
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-1,947	-2,243	-1,947	-2648	-1,687	-1,971	-1,687	-2,131
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-5.5%	-5.5%	-5.6%	-6.2%	-5.5%	-5.2%	-3.2%	-5.9%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.9%	-7.9%	-10.7%	-6.6%	-10.5%	-7.1%	-8.9%	-6.2%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	4.1%	16.2%	11.3%	13.6%	5.1%	14.6%	11.0%	15.2%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	6.1%	12.7%	10.0%	11.5%	6.8%	12.3%	9.7%	14.1%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,770	4,115	4,543	3,807	4,033.9	4,389.1	4,983.1	4,336.6
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	34,017	35,451	35,310	34,098	39,052	39,068	39,600	37,501
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	17,028	17,966	17,806	17,068	19,888	20,019	20,843	18,960

დანართი 7: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2020-2024 წლებისთვის

	2020		2021		2022		2023		2024	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	-4.2%	-4.4%	7.3%	7.7%	7.2%	6.9%	6.0%	7.5%	5.1%	7.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	5.6%	5.2%	4.2%	4.7%	4.0%	5.5%	3.5%	5.5%	3.5%	5.5%
მშპ დეფლატორი	5.5%	6.1%	5.0%	5.5%	4.0%	5.5%	3.5%	5.9%	3.5%	6.1%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	50,538	50,736	56,939	57,670	63,480	65,027	69,644	74,088	75,758	84,339
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	10,630	10,926	12,695	12,594	14,438	13,894	16,234	15,825	17,756	17,737
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,670	4,532	5,455	5,350	6,218	5,841	7,019	6,701	7,704	7,672
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,960	6,393	7,240	7,244	8,220	8,053	9,215	9,124	10,052	10,065
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-4,044	-3,631	-2,197	-2,038	-1,517	-1,647	-641	-808	-212	-149
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.4%	-6.6%	-5.7%	-9.6%	-6.1%	-8.6%	-6.5%	-7.7%	-6.8%	-7.1%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-12.7%	-11.4%	-9.6%	-13.1%	-10.7%	-11.2%	-11.6%	-9.5%	-12.3%	-8.2%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-24.8%	-25.5%	11.8%	24.5%	8.1%	18.6%	6.1%	22.0%	5.0%	21.5%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-17.9%	-19.2%	6.0%	26.7%	11.0%	13.8%	8.7%	17.5%	7.2%	18.0%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,325.3	3,749.5	3,524.9	3,989.6	3,912.6	4,194.8	4,253.0	4,522.4	4,559.2	4,856.9
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	23,613	26,086	28,950	30,233	35,045	34,736	41,024	39,995	47,006	45,790
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	11,182	12,421	13,878	14,759	17,024	17,251	20,246	20,269	23,605	23,463

	2020		2021		2022		2023		2024	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	-5.7%	-6.1%	2.0%	2.2%	2.0%	2.7%	3.3%	2.1%	5.7%	1.9%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	4.6%	5.0%	2.2%	1.4%	2.0%	1.6%	2.0%	1.2%	2.0%	1.3%
მშპ დეფლატორი	4.5%	5.2%	3.0%	2.1%	2.0%	2.6%	2.0%	2.0%	2.0%	2.1%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	49,276	49,310	51,769	51,464	53,860	54,229	56,751	56,488	61,185	58,710
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	10,379	10,668	11,628	11,290	12,430	12,314	13,447	13,067	14,557	13,645
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,553	4,408	4,957	4,768	5,303	5,126	5,740	5,469	6,215	5,789
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,826	6,260	6,671	6,523	7,127	7,188	7,707	7,599	8,342	7,857
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-4,164	-3,853	-2,692	-2,959	-2,465	-2,436	-1,947	-2,266	-1,687	-2,656
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.1%	-7.1%	-4.7%	-9.1%	-4.4%	-7.9%	-4.2%	-7.1%	-3.8%	-7.2%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-12.1%	-11.9%	-7.7%	-12.8%	-7.7%	-10.7%	-8.0%	-9.3%	-8.1%	-8.9%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-26.8%	-31.3%	3.1%	7.4%	-0.3%	5.7%	1.3%	7.6%	4.8%	4.6%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-20.8%	-23.8%	-4.3%	9.3%	0.3%	1.6%	2.4%	4.3%	5.6%	3.8%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,325.3	3,534.6	3,325.3	3,245.6	3,325.3	3,047.3	3,391.8	2,914.8	3,595.4	2,752.6
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	22,445	25,353	23,709	26,980	24,782	28,968	26,742	30,494	30,572	31,875
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	10,669	12,072	11,539	13,170	12,359	14,386	13,632	15,454	15,861	16,333